

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
87-100 Toruń, ul. W. Garbary 2
tel: 55-22-186, e-mail: archAK@um.torun.pl
REGON 1470502736

MEMORIAL
General Marii Wittek

AK
KG

320g

Tworzo Jedynca

++ TOMALAK
z domu: **KOWALSKA**
JRENA

159 Zaproszenia 425

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — TOMALAK Jrene

2d. Kowelske

7v Jedynchowske

I/1. Relacja ✓ k. 17, s. 19

425/WSK

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora ✓ k. 2, s. 2.

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 3, s. 13

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja ✓ k. 5, s. 4

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 26

VI. Fotografie ✓

rod. tej I/1/17

I/1. Relacja:

- Relacja własna Tomalak Irenej. (Relacja z Komisji nr II-44-J). Rkp. oryg. k. 2, s. 1-4.
- Notatki biograficzne Krystyny Anny Reszuto o matce Irenej Tomalak z XI. 94. Rkp. oryg. k. 4, s. 5-8.
- Tomalak Irenej (odpis). Msp. Ksero (21. III. 69) - relacja własna (i) k. 5, s. 9-13.
- J. W. (II) Msp. Ksero, k. 3, s. 14-16.
- Biogram Irenej Tomalakowej (...) z d. Kowalskiej napisany przez M. Sulejka. Fotogr. Msp. Kserokopia, k. 3, s. 17-19.

W marcu 1939 powoławszy do Warszawy
w przeddzień wybuchu wojny - nie zastąpiam żadnych
rozkazów, ani instrukcji, nie zastąpiam z nikim
ze Sztaby porozumieć się i w rezultacie znalazłam
się na terenie Kobi, gdzie kierowałam patrolami samowol-
nym - jednym z zorganizowanych w tej okolicy -
przez Gęsińskiego, Dra. Kowalskiego, ponadto brałam czyn-
ny udział w zorganizowaniu w tym czasie pracy obrony
Plot. oraz utrzymywaniem ścisłego kontaktu z grupą
Kobiet / PPK i Cz. Kt. / na swoim terenie / Kobi /
W obliczu rosnącej się tragicznej sytuacji rozprze-
czyliłam z nimi przygodzanie do pracy konspira-
cyjnej. W październiku wspólnie z grupą około 20 ofi-
cerów kolegów między innymi - zaimięskających na Żolibo-
rze - zgłosiłam bezprawnie do powstającej wojennej
organizacji Gen. Tokarskiego / Rommel / Pracy-
siedz. siedzibą w lokalu przy ul. Kruczej nr. 8 lub
10. / W tym okresie do wyjazdu Tokarskiego / doktor
- Stolarski / pracowałam m. in. z grupą „teozofów”
następnie z Rowcikiem / Janem / Zarasiówną / Jodwigą
Bronka - Betą / Adamem, siostrą matki Piłkowską
/ Julią - Henryką / Janiną Bredel / Marianną / Ma-
lesą / Marcyką / i t. d. Spotkania bardzo często me-
nialnym mieszkaniu przy ul. Szajdowskiej - prace
organizacyjne. Wyjaślamy w terenie dla ustalenia Kom. i
Kom. Okręgowi, z siedzibą w Lublinie i Krakowie. - W październi-
ku w rozpr. listopada 1939 r z pomocą 2 chłopców
przygotowałam z Krakowa przekazać z Hegiet Szulca ban-
-knotów 1000 zł. Następnie przydałam w V oddz. szt. KG.
- w łączności konspiracyjnej - utrzymywanie

Łączn. z kmolami okręgu, przygotowanie lokali
 dla odpraw okr. okr. Kuriersko - organizo-
 wanie i szkolenie zespołu kurierskiego. / Lokale
 Focha 8, Moiria Manduk; Miynowiska 2, Hojciacy,
 Palna 10 czy 40 i t.d. / Min. uspił pracownik wtedy
 Hanna Chormasson / Paula, Jozefiga Chmiel
 / Giga. Zaolna i Olwia ekija Kurierska, Szejem
 V. po Odolnie byi Pluta - Czachowski / Knczaba /.
 Mieszkanie moje w dużym ogrodzie i z możliwością
 wyjścia w kilka minutach do jesieni 1944r było
 jednym z głównych lokalów roboczych - okresami
 melina / wydziałowy park i przyziemiu / woli z orga-
 nizacji. Boże oliwgo po powrocie z Łaalei a przed wy-
 -rzeszeniem na teren wyschodni mieszkał tam Oku-
 -licki / Millet, Niedziadolek, / którego wraz z jego ekipą
 przygotowałem, a następnie wyprawa do tam przez zie-
 -lony, Granica, Rado Hsi Sonina przed Załuciem / en. szara
 góty / - Pomadta - na innej placu szarym zagadnieniu -
 okresami dość oliwimi mieszkał w domu osoby nie-
 -gryjskiego pochodzenia, za opatrunkiem je w okole me-
 -ty / przez organizację - miałam prawo podpisu z ap-
 -trebowani Dok. legal. / ewentualnie umieszczają w
 bezpiecznych miejscach i blistich mi pewnych woli.
 W późniejszych okresie - już po przeprowadzeniu z
 / na skutek konfiskaty domu przez Niemców / na ul. Chłod-
 -na, opiekowałam się kibicami „skoczkoimi”. Pamiętam pseud-
 „Zabawka”, „Olwia” i in. Od wiosny 1943r na skutek
 okazywania osób z zezwoleniem Komitetu - Krawka i Rónie
 przyradkować ze mnie ^{powiązanych} ~~powiązanych~~ - poszukiwanych były
 przez Gestapo - odnieożo i mieszkaniu moje co kilkadzi-
 -nie dni i w nocy przez całą 1943r - w domu nawet nie
 mieszkałam i nie przychodziłam. W pobliżu domu nawet.

Zmieniłam dzielnicę, dokumenty, egzemplarz wygład / wyjas-
 niłono, że za szmugiel zostaliśmy podobno przebywając na Maj-
 dancku, a następnie w Kaniowku. - Jednak w mieszkaniu moim
 zamieszkała została - /zdać mi niekaję przed szpiclami/. Toż-
 miżka Jadwiga Chmielowa dokumentami „handy kis'nich-
 -skiej” po szmugielu. Alina Obręckiewicz i właścicielka
 mieszkania z ul. Chmielnej. - W tym czasie otrzymałam też
 w Krakowie na kontakcie węgierskim kurierkę moją, Jadwigę
 Leszczynską, przebywającą na Monteluppiach, - Tak jak Chmielowa
 -ka i Obręckiewicz, uchroniła się. Też następnie do Ościsimia,
 nie wiadomo jak pod jakim nazwiskiem i szczęśliwie z obozu wy-
 -szła. W jesieni 1943 zorganizowałam i prowadziłam ko-
 -mórki szkoleniowe „Gwiaździsko”, gdzie przygotowywałam
 o pracę w konspiracji, zaprzężyłam, zapracowałam
 w dokumenty i t. d. pracownikami obr. V KG, obr. Koms. Obr.
 -gów. Dla celów szkoleniowych i inspekcyjnych przecho-
 -dziłam na teren Rzeszy. - (Horska) Wiosną 1944 pracowałam
 jednocześnie w V operacyjnej - przygotowywałam plany pracy
 kobiet w szeregach i oddziałach przyszłej Armii Polskiej / Uszu-
 -cki, Srebrzyński, Oliwa/. Na czas powstania otrzymałam
 przydział MOB w ^{dyplom} O. S. H. Oolda. V szt. KG. A.K. / Zeton Nr. 25/
 Pomiędzy innymi podjęłam grupę z lokalu MOB na ul. Gór-
 -skiego - Odtoczyłam się z ludźmi do Borkowic im. Kis-
 -lińskiego / kmot. Lelwa - Rojcewicz / - najbliższego miej-
 -scem postoju. Tam też pełniłam m. i. funkcje of. łączn.
 czasowo of. broni / gdyż z powodu rany nogi przez okres
 kilku dni nie mogłam chodzić / pracowałam tam codziennie
 O. S. B. Praca w kolizji w wielu podziałach i okcjach na bo-
 -rykadę na Królewskiej, na Półstę przy Zielnej / gdzie
 spotykałam się ^z Karłowickim Kobiecym oddziałem obr. Zofii Franioj

18 sierpnia na przejściu przez barykady w Al. Jerozolim.
 zostałem doświadczone ranna. - z Warszawy wyszedłem
 6 października. - Po powstaniu w T. 24 II KG AK. byłem
 zastępcą kmd. rezem. Konsp. KG. z Czesłochowy prze-
 ważnie w rozjazdach. - W lecie 1945 przez zieloną
 granicę udałem się na Zachód. Wraz z informacja-
 mi dla G. Hładz AK. miałem misję przekonywa-
 nia ludzi w obozach i t.d. o konieczności powro-
 tu do kraju. - W rezultacie uniemożliwiono mi
 ówczesny wyjazd do Anglii i poszukiwania meż. -
 W Paryżu, Sam George i Rzymie przeprowadziłem
 nieprzyjemne rozmowy z Pełczyńskim, Tadeuszem
 i z in. W jesieni 1945 wyjechałem po raz drugi -
 przy trójcym przejściu granicy polsko-czeskiej -
 już na terenie Czech - w kwietniu 1946 zostałem
 aresztowany. -

Kartoteka Komisji

Tomasz Gwizda z d. Kowalski I w Jędrzejówku
 ojciec Franciszek, matka Matylda z Olszowskich
 nr 26 x 1895 w Warszawie, zmarła 25 XII 1971 w Warszawie

Notatki biograficzne Dąbki Cenny Dąbki o siostrze Helenie Tomalce 1115
wiersze z zawieszony na jej progu dla napisania biografii 057 - 87 94
Tomalce Helena z d. Kowalska 1° wata Jedrychowska.

Pierwszy mężi zginął w 1920 roku.

wrodzona 26.10.1895 r. w Warszawie

Ojciec - Franciszek Beniamin Kowalski lekarz w 1869 r.

w Warszawie - dr medycyny, lekarz i dyrektor szpitala
nerwowości woli, m. in. mareszcy lekarz szpitala
przy ul. Karłowej. Zmarł 21.10.1941 r. na serce
(w Warszawie)

Matka - Metelica Apolonia z d. Olczewska, wrodzona w 1870 r.

w Warszawie - działaczka niepodległościowa - w II wojnie
światowej w Legionach - mianowała wódcas w Krakowie.
Zamieszkała przez Niemców w powstaniu Warszawskim

Helena w Warszawie weszła do Biblioteki Kowalskiej -
chyba do 1912 roku. Później w Krakowie wyjechała matkę,
a następnie (chyba w 1913 r.) rozpoczęła studia polonistyczne
na Uniwersytecie Jagiellońskim. Tam należała do Związku
Strzeleckiego, a z chwilą wybuchu wojny - Legiony i POW.
Wskazywana dalsze dat. działalności, również konspiracyjnej
w II wojnie, zawarte jest w zestawionych odpisach z auto-
biografii z wierszowego archiwum.

~~17.10.1922 r. w Warszawie~~ - Po wojnie świątecznej przeswata
w komendzie Ochotniczej Legii Kobiet, była współorganizatorką PWK
skierującą oficjalnie Kuns Tarnowski w Legwan, gdzie przeswata
późniejszego męża - wówczas kapitana Wacława Tomalaka, który
był dowódcą batalii. Pobrał się 17.10.1922.
Po wojnie znowu wyjechała z Warszawy wraz mężem, który

niez przyleciał do granicy. Tam długi czas chorował i ostatecznie był od czynnego życia zawodowego. Oprócz dietetyki w WSK - Jelis czas przeleżał w Szpitalu.

Przez cały czas pisał o prouwersy, m. in. powieści o tematyce wojennej i wstecznej, jeli sama literatura, polityczne z dwoma ogólnymi "satyrkami" - miedziowymi. Rzekomy, również wierszy, precepty w czasie i w pracy.

Arrestowany w kwietniu 1946 r. na terenie Wsch, przeszedł ogólnie do roku wstecz na 15 lat, wrócił do Warszawy 8 maja 1956 r. Jelis czas przeleżał w "Ruchu" miedziowymi cały czas ze sobą, pomagając w prowadzeniu gospodarki i wychowywaniu ~~synów~~ ^{synów}. Ostatnie lata życia - miedziowymi choroby reumatyzmu, spowodowane prowadzając swoje wieści, bardzo wiele wyjechał.

Zmarła 25.12.1971. w Warszawie

Odszkodowanie m. in. 2-letnie Kuziem Helesnychi Kuziem Adam Kojowej, 4-letnie Medolem Waszka • Wernerslim Kuziem Postawny.

W transparycji braty również miał dwoje:

Syn - Witalol Jozef Tomelak, urodzony 20.10.1927 r.

w Warszawie - dietetyk w dasych szeregach. Chyba w 1942- w celu podłożenia bomb w kinie (Holla - Pl z Kuziem) aresztowany, przetrzymany na Służbie, wzięty na Pawelek, wyjechał wraz z kolegą pro kille miedziowymi - jedno dno wstecz zachowaniem jego i ostatecznie - uproszenie nie przyszedł do niego. mimo potrojnego bicia.

To kotowanie odbyło się na jego żołnierskim w czasie Powstania wielkopolskiego w batalionie „Polesie”. Wyrostł ranny i ciężko chory. Po wojnie zdał maturę i dostał się na studia w Wyższej Szkole Morskiej - skończył z rangi „poruchowca” rezerwowego został po II roku studiów. Studia skończył po 1956 roku. Pracował w Polskim Radomskim Olsztynie jako kapitan. Zmarł na serce 3.03.1990 roku w Jelenisku, pochowany w rodzinnym grobie w Hermanie.

Córka - Anna Krystyna Resuta, urodzona 20.04.1930. w Warszawie, żołnierz w szeregach szereż - w rezerwie 58 W. Z. D. H. - od 1940 roku. Przedwojowa szkolenie: sanitariusz, łącznik, inżynier z bronią. Zajmował się pracą na rzecz środowiska - w domach dziecka, świetlicach, szpitalach. (w czasie Powstania - przez Warszawę). Po wojnie wyjechał na studia i rozpoczął studia w Szkole Głównej Planowania i Statystyki, skończył rezerwowo z 2-go roku z rangi „poruchowca”.

Mąż - Wacław Tomalicki urodzony 8.09.1893 w Ostrowie Wielkopolskim w rodzinie o tradycjach niepodległościowych. Członek „Solidarności”, w 1906 r. brał udział w strajku szkolnym, członek tajnej organizacji T.T.Z. w Kielcach. W latach II wojny zmobilizowany do armii niemieckiej - z tego 2 lata w Oficerskiej Szkole Kadrowej w Grünau/Berlinie. W listopadzie 1918 r. organizuje oddziały powstania w Kielcach. Powstanie Wielkopolskie - mianem dowódcy oddziałem, który zdobył Łódź i cytadelę Pruszką.

Wacław
T.T.Z. - 37

od 1. I. 1919 w armii polskiej w oddziałach radiotelegraficznych - stanowiska dowódcze - m. in. w Wyższych Szkołach Oficerskich w Legozu i Gmulinie. Zwinięty ze służby czynnej - ze względu na stan zdrowia - 31. VII. 1934 w stopniu majora Polnej przewoź w przemyśle Kablemym.

W le wrześniu 1939 - zmobilizowany - brał udział w kampanii Polowej Rumii - 25. XII. 1939. dotarł do Francji. Tam, m. in. m. in. dowodził szkołą ~~oficerską~~. Następnie dotarł do Anglii - jedynym z ostatnich szlaków. Tam walczył w oddziałach Brytyjskich (był dowódcą pułku piechoty brytyjskiej wchodzącej w skład 1. Dywizji, i w II Korpusie Gen. Macka. Służbę zakończył w stopniu porucznika.

po zmobilizowaniu był m. in. komendantem obozu przeszkolenia, służył w szeregach artylerii w Cambridge, przewoź i służył w Stanach Zjednoczonych Polaków w Cambridge.

Wzrost do kaptura w 1962 r. create choy. Zmarł 29. 06. 1968 r. w Warszawie.

Odbierający m. in. Medalami Niepodległości, Wielkim Krzyżem Zasługi, Medalem Waleczności "The War Medal 1939/45", "Croix des Combattants Volontaires".

TOMALAKOWA IRENA

P-63/88
1988.06.30

Odpis

/I./

T O M A L A K I R E N A

✓ W r. 1914 - jako studentka U.J. w Krakowie - przynależność do Zw. Strzeleckiego /Kudelska, Sława, Jastrzębiec, Falkowska, Aleksandrowiczowie, Kozłowsy, Starzyńscy, Poliński, Sk...../

Z chwilą wybuchu wojny - Legiony. Z kobiecego oddziału /kmdt Jaworowski/ - Piekarska, Piłsudska, Pełczyńska, Sława, Szara, Kolańskie, Kornikłowicz, Kudelska, Rzepecka, Smolik, Łojkówna, wraz z Rzepecką, Smolikówną, Łojkówną przydział do ekipy propagandowo-werbunkowej Polskiej Organizacji Narodowej PON - działalność na terenie Zgłębia i Łodzi oraz okolic, /Sokolnicki, Jodko, Sulkiewicz, Żułowski, Stanisławski, Bandrowski, Podworski, Lenartowicz, Perlowie i inni/. W Łodzi wydawnictwo "Do Broni".

Po ponownym zajęciu terenu przez Rosję - Kęty, Jabłonków, Kraków, Piotrków w grupie delegowanej z Kmdy Legionów do Dep. Wojsk. Nacz. Komitetu Narodowego - NKN - /Sikorski, Górecki, Pohnoski, Radlińska, Rzepecka, Kondulewiczówna/. Wyjazdy na tereny Polski i Zagranicę. W 1915 okrężnie /próba przez Rumunję/ - przez Szwecję do Warszawy /Daszyński, Liebermann, Sokolnicki, Strug, Wasilewscy, Szerer, Regierowie/. W Sztokholmie Łempiccy, Ledóchowska, w Petersburgu Żakowscy - W Warszawie - Sliwinski, Berner, S.....? Popiel, Thugutt, Filipowicz, Preisowie?/pewnie Prausowie/ itd ówczesni "politycy". Zgłoszenie się do Warsz. POW - lokal na Żulińskiego./Hołówkowa, Kwiatkowska, Barski, Kudelska i inni/. Wyjazdy kurierskie na szlaku Warszawa - Lublin - Kraków.

Następnie w Warsz. organizacji PPS. - w konspiracyjnej prasie: "Biuletyn", "Przegląd Polityczny" i legalnym tygodniku "Widnokrąg" /Rzymowski, Hołówko, Szpotański, Downarowicz, Winawer, Niedziałkowski, Hertz, Krasuska, Wyřebowska/. 4918

W walkach o Lwów w 4 pp Leg. - akcje pod Gródkiem Jagiellońskim i okolicy Lwowa - Zboiska i inne. Po okresie reorganizacji pułku w Jabłonnie Legionowie. - Na froncie wschodnim Lida, Połodeczno /Rola, Zarzycki, Zulauf, de Laveau, Jędrychowscy, Kasza, Janusz, Okulicki i Żarska-Zawadowska/.

Następnie w K-dzie Och. Legii Kobiet /Zawadzka, Ceysinger, Bogucka, Paleolog, Pawłowska, Rei...?/, referat OLK w oddz. I Szt. M.S.Wojsk /gen Duch/ - opracowywanie planów organizacyjnych i szkoleniowych Legii, projektu umundurowania i statutu odznaki OLK. - Z kpt Zawadzką wyjazdy na inspekcję batalionów OLK /Wilno, Poznań/. Czasowo funkcja komendantki baonu poznańskiego w zastępstwie urlopowanej por Janoty /Mikulska/. 12

Łańcutem /ew. szczegóły/. Ponadto - na innej płaszczyźnie zagadnień - ~~mieszkały~~ okresami dość długimi, mieszkały w domu osoby "niearyjskiego pochodzenia" - zaopatrywałam je w dokumenty /przez organizację - miałam prawo podpisu zapotrzebowań Dok. legal./, ewentualnie umieszczałam w bezpiecznych miejscach u bliskich mi pewnych ludzi. W późniejszym okresie - już po przeprowadzeniu się /na skutek konfiskaty domu przez Niemców/ na ul Chłodną opiekowałam się kilkoma skoczkami. Pamiętam pseud. "Zabawka", "Oliwa" i in.

Od wiosny 1943 r na skutek aresztowań osób z sąsiedniej komórki - /wpadka w Równie/ przypadkowo ze mną powiązanych - poszukiwana byłam przez Gestapo - odwiedzało moje mieszkanie co kilka dni - we dnie i w nocy przez cały 1943 rok. W domu nie mieszkałam i nie przychodziłam w pobliże domu nawet. Zmieniłam dzielnicę, dokumenty, częściowo wygląd. /Wyjaśniano, że za szmugiel zatrzymana podobno przebywam na Majdanku, a następnie u wariatów./

Jednak w mieszkaniu moim zatrzymana została /zdaje się uciekając przed szpiclami/ - łączniczka Jadwiga Chmielek z dokumentami "Wandy Wiśniewskiej", po sznurku Alina Obręckiewicz i właścicielka mieszkania z ul Chmielej. W tym czasie aresztowano też w Krakowie na kontakcie węgierskim kurierkę moją Jadwigę Leszczyńską - trzymaną na Montelupich, - tak jak Chmielewska i Obręckiewicz wywieziona też następnie do Oświęcimia. Nie zawiodły pod każdym względem i szczęśliwie z obozu wyszły.

W jesieni 1943 r. zorganizowałam i prowadziłam komórkę szkoleniową /"Gniazdko"/, gdzie przygotowywałam do pracy w konspiracji, zaprzysięgałam, zaopatrywałam w dokumenty itd pracowników dla V. KG, oraz Kmd Okręgów. Dla celów szkoleniowych i inspekcyjnych przechodziłam na teren Rzeszy. -/Topola/.

W roku 1944 pracowałam jednocześnie w V operacyjnej - przygotowując plany pracy kobiet w służbie łączności przyszłej Armii Polskiej /Uszycki, Srebrzyński, Oliwa/.-

Na czas powstania otrzymałam przydział MOB w d.c. w Oddz.V. Szt. K.G. A.K./Żeton Nr. 25/.

Ponieważ nie podjęto mej grupy z lokalu mob. na ul Górskiego - dołączyłam się z ludźmi do Batalionu im. Kilińskiego /Kmdt Leliwa-Rojcewicz/ - najbliższego miejscem postoju. Tam też pełniłam m.i. funkcje of. łączn., czasowo of. broni /gdyż z powodu rany nogi przez kilka dni nie mogłam chodzić/, opracowywałam codziennie ODB. Brałam udział w wielu patrolach i akcjach na barykadę na Królewskiej, na Łastę przy Zielnej /gdzie spotkałam się z saper-skim kobiecym oddziałem dr. Zofii Franio.

W m..... 19.. udział w zebraniu organizacyjnym PWK. W r... odkomenderowana na roczny oficerski kurs łączności w Zegrzu, tamże dowodzenie Kobięcą Szkolną Kompanią Łączności /Podhorska, Kruze, Grabiańskie/ i opracowanie podręcznika tele i radiotechniki oraz specjalnych środków łączności, wydane drukiem jako podręcznik dla wojskowych szkół łączności /konsultacje z Drownowskim i Groszkowskim/. Następnie instruktorka łączności w PWK.

We wrześniu 1939 r. zostałam w Warszawie bez instrukcji. Mieszkałam na Woli, więc objęłam kierownictwo patrolu sanitarnego - jednego z zorganizowanych w tej dzielnicy przez ojca mego lekarza. Ponadto brałam aktywny udział w obronie przeciwlotniczej oraz utrzymywałam ścisły kontakt z grupą kobiet /PWK i Cz.Krz./ z terenu Woli, przewidując konieczność przygotowania się do pracy konspiracyjnej.

W październiku zespół ten wraz z grupą wojskowych, kolegów mego męża, przeważnie oficerów, którzy znaleźli się po kapitulacji w dzielnicy Żoliborza /około 20/ zgłoszony został do powstającej organizacji wojskowej gen Tokarzewskiego /Doktora/.- Przysięgę składałam w lokalu na ul Kruczej. Organizacja była w stadium formowania się. Z ramienia jej komendy wyjeżdżałam pod pseudonimem "Soldau" w celu nawiązywania kontaktów w terenie, odszukiwania ludzi, tworzenia kmd okręgów początkowo (Lublinie i Krakowie. Następnie zostałam w oddziale VK. K.G. - w łączności konspiracyjnej - często wyjeżdżałam - jednocześnie szkoliłam i kierowałam pracą zespołu kurierskiego. Po wielkich aresztowaniach w r.1943 - prowadziłam "Gniazdko" komórkę szkolenia łączności konspiracyjnej. Szkolenie, zaprzysięganie, legalizowanie ludzi w Warszawie, okręgach, - przedostawałam się na tereny przyłączone do Rzeszy.

Jednocześnie pracowałam w łączności Operacyjnej VO nad przygotowaniem dla W.S.K. planu mob. wykorzystania służby kobiet w dziale łączności przyszłej armii polskiej /tu ps. "Słowik"/. W powstaniu, gdy mój przydział mob./w d.c.Oddz.V. K.Gł.AK/ nie został podjęty - wraz z swym zespołem dołączyłam do oddziału sąsiadującego z moim mp. do Batalionu Kilińskiego /Kmdt Leliwa-Rojcewicz/, gdzie pełniłam służbę liniową a zarazem of. łączności i czasowo oficer broni baonu /gdy z powodu rany przez okres kilku dni nie mogłam chodzić/. Brałam m.in. udział w akcjach na barykadę przy ul Królewskiej i na Pastę przy ul Zielnej, gdzie spotkałam się z dr Zofią Franio /"Doktorem"/ i jej oddziałem saperskim. W połowie sierpnia na barykadzie w Al. Jerozolimskich zosłam ranna w nogę.

2/1/12

18 sierpnia na przejściu przez barykadę w Al. Jerozol. zostałam dość poważnie ranna. - Z Warszawy wyszłam 6 października.

Po powstaniu w t. zw. II KG. AK, byłam zastępcą Kmd łączn. komp. KG. z Częstochowy przeważnie w rozjazdach.

W lecie 1945 przez zieloną granicę udałam się na Zachód. Wraz z informacjami dla b. władz AK miałam misję przekonywania ludzi w obozach itd. o konieczności powrotu do Kraju. - W rezultacie uniemożliwiono mi ówczesny wyjazd do Anglii w poszukiwaniu męża. - W Paryżu, San Giorgio i Rzymie przeprowadzałam nieprzyjemne rozmowy z Pełczyńskim, Irankiem i w.in. W jesieni 1945 wyjechałam po raz drugi - przy trzecim przejściu granicy polsko - czeskiej - już na terenie Czech - w kwietniu 1946 zostałam aresztowana.

DT-44

21/1/10

- 3 -

Po powstaniu - w Częstochowie pełniłam funkcje zastępcy kier. łączn. Konsp. OV. K.G. AK. /przeważnie wyjazdy w teren - Milanówek, Kraków/.

W lecie 1945 r. wyjazd za granicę /zieloną/- akcja przekonywania ludzi o konieczności powrotu do kraju z obozów - trudności w dostaniu się do Anglii w poszukiwaniu męża. W jesieni drugi wyjazd. Przy próbie trzeciego aresztowanie w kwietniu 1946 r.

21.III.69.

/-/ I. Tomalak

/II./

T O M A L A K I R E N A

We wrześniu 1939, powróciwszy do Warszawy w przeddzień wybuchu - nie zastałam żadnych rozkazów ani instrukcji, nie zdołałam już z nikim ze Sztabu porozumieć się i w rezultacie znalazłam się na terenie Woli, gdzie kierowałam patrolem sanitarnym - jednym z zorganizowanych w tej dzielnicy przez ojca mego, Dra Kowalskiego, ponadto brałam czynny udział w zorganizowaniu, a po tym w pracy obrony przeciwlotniczej, oraz utrzymywałam ścisły kontakt z grupą kobiet /PWK i Cz.Krz./ na swoim terenie /Wola/.

W obliczu rozwijającej się tragicznej sytuacji rozpoczęłam z nimi przygotowania do pracy konspiracyjnej.

W październiku wspólnie z grupą około 20 oficerów - kolegów męża mego - zamieszkałych na Żoliborzu - zgłosiłam zespół swój do powstającej wojskowej organizacji gen Tokarzewskiego /Rommel/.

Przysięgę składałam w lokalu na ul Kruczej 8 lub 10. W tym okresie do wyjazdu Tokarzewskiego /Doktor, Stolarski/ pracowałam m. in. z grupą teozofów - następnie z Roweckim /Janem/, Karasiówną /Jadwiga, Bronka, Berg/, Adamem, siostrą moją Piwońską /Julia, Henryka/, Janiną Bredel /Marianką/, Falessą /Marcysia/ itd. Spotkania bardzo często w własnym mieszkaniu przy ul Działdowskiej - praca organizacyjna. Wyjazdy w teren dla ustalania kmd. Okręgów, zwłaszcza Lublin i Kraków.

W październiku względnie początkiem listopada 1939 r. z pomocą dwóch chłopców przywiezłam z Krakowa przekazane z Węgier 5 waliz banknotów 1000 zł.

Następnie przydział w V oddziale szt. KG. - w łączności konspiracyjnej - utrzymywanie łączn. z Kmdami Okr., przygotowanie lokali dla odpraw Okr. Kurierstwo - organizowanie i szkolenie zespołu kurierskiego. /Lokale: Focha 8, Maria Manduk; Młynarska 2 Wójcicy, Polna 40 itd. M. in. współpracowały wtedy Wanda Harnasson /Paula/, Jadwiga Chmiela /Giga/, ładna i duża ekipa kurierska. Szefem V po Adamie był Pluta-Czachowski /Kuczaba/.

Mieszkanie moje w dużym ogrodzie i z możliwościami wyjścia w kilku kierunkach do jesieni 1941 r. było jednym z głównych lokali roboczych - okresami melina /wydzielony pokój w przyziemiu/ ludzi organizacji. Dość długo po powrocie z Łodzi, a przed wyruszeniem na tereny wschodnie mieszkał tam Okulicki /Miller, Niedźwiadek /, którego wraz z jego ekipą przygotowywałam, a następnie wyprowadziłam przez zieloną ~~granice~~ granicę koło wsi Sonina pod

łańcutem /ew. szczegóły/. Ponadto - na innej płaszczyźnie zagadnień - ~~wierzyli~~ okresami dość długimi, mieszkaly w domu osoby "niearyjskiego pochodzenia" - zaopatrywałam je w dokumenty /przez organizację - miałam prawo podpisu zapotrzebowań Dok. legal./, ewentualnie umieszczałam w bezpiecznych miejscach u bliskich mi pewnych ludzi. W późniejszym okresie - już po przeprowadzeniu się /na skutek konfiskaty domu przez Niemców/ na ul Chłodną opiekowałam się kilkoma skoczkami. Pamiętam pseud. "Zabawka", "Oliwa" i in.

Od wiosny 1943 r na skutek aresztowań osób z sąsiedniej komórki - /wpadka w Równie/ przypadkowo ze mną powiązanych - poszukiwana byłam przez Gestapo - odwiedzało moje mieszkanie co kilka dni - we dnie i w nocy przez cały 1943 rok. W domu nie mieszkalam i nie przychodziłam w pobliże domu nawet. Zmieniałam dzielnicę, dokumenty, częściowo wygląd. /Wyjaśniano, że za szmugiel zatrzymana podobno przebywam na Majdanku, a następnie u wariatów./

Jednak w mieszkaniu moim zatrzymana została /zdaje się uciekając przed szpiclami/ - łączniczka Jadwiga Chmiel (z dokumentami "Wandy Wiśniewskiej", po sznurku Alina Obrąckiewicz i właścicielka mieszkania z ul Chmielnej. W tym czasie aresztowano też w Krakowie na kontakcie węgierskim kurierkę moją Jadwigę Leszczyńską - trzymaną na Montelupich, - tak jak Chmiel^{owska} i Obrąckiewicz wywieziona też następnie do Oświęcimia. Nie zawiodły pod każdym względem i szczęśliwie z obozu wyszły.

W jesieni 1943 r. zorganizowałam i prowadziłam komórkę szkoleniową /"Gniazdko"/, gdzie przygotowywałam do pracy w konspiracji, zaprzysięgałam, zaopatrywałam w dokumenty itd pracowników dla V. KG, oraz Kmd Okręgów. Dla celów szkoleniowych i inspekcyjnych przechodziłam na teren Rzeszy. -/Topola/.

W roku 1944 pracowałam jednocześnie w V operacyjnej - przygotowując plany pracy kobiet w służbie łączności przyszłej Armii Polskiej /Uszycki, Srebrzyński, Oliwa/.-

Na czas powstania otrzymałam przydział MOB w d.c. w Oddz.V. Szt. K.G. A.K./Żeton Nr. 25/.

Ponieważ nie podjęto mej grupy z lokalu mob. na ul Górskiego - dołączyłam się z ludźmi do Batalionu im. Kilińskiego /Kmdt Leliwa-Rojccowicz/ - najbliższego miejscem postoju. Tam też pełniłam m.i. funkcje of. łączn., czasowo of. broni /gdyż z powodu rany nogi przez kilka dni nie mogłam chodzić/, opracowywałam codziennie ODB. Brałam udział w wielu patrolach i akcjach na barykadę na Królewskiej, na Pastę przy Zielnej /gdzie spotkałam się z saper-skim kobiecym oddziałem dr. Zofii Franio.

18 sierpnia na przejściu przez barykadę w Al. Jerozol. zostałam dość poważnie ranna. - Z Warszawy wyszłam 6 października.

Po powstaniu w t. zw. II KG. AK, byłam zastępcą Kmd łączn. komp. KG. z Częstochowy przeważnie w rozjazdach.

W lecie 1945 przez zieloną granicę udałam się na Zachód. Wraz z informacjami dla b. władz AK miałam misję przekonywania ludzi w obozach itd. o konieczności powrotu do Kraju. - W rezultacie uniemożliwiono mi ówczesny wyjazd do Anglii w poszukiwaniu męża. - W Paryżu, San Giorgio i Rzymie przeprowadzałam nieprzyjemne rozmowy z Pełczyńskim, Irankiem i w.in. W jesieni 1945 wyjechałam po raz drugi - przy trzecim przejściu granicy polsko - czeskiej - już na terenie Czech - w kwietniu 1946 zostałam aresztowana.

Mr Dykman 308

M. Sul / 4/404

P. K. W. W.

Irena TOMALAKOWA 1v. Jędrychowska z d. Kowalska

Urodziła się 26 października 1895 r. w Warszawie jako córka Franciszka Beniamina i Natalii Apolonii z Olszewskich. Ojciec był lekarzem i działaczem społecznikiem na warszawskiej Woli, matka działaczką niepodległościową.

Jej młodsza siostra Julia Halina (zam. Piwońska) w latach 1914-1921 była współorganizatorką i komendantką Oddziału Żeńskiego POW w Krakowie, sekretarką KN POW, podoficerem, a następnie oficerem WP (ppor., dowódca Batalionu Wileńskiego OLK). Odznaczona w 1922 r. Krzyżem Walecznych za zasługi w walkach z Ukraińcami pod Lwowem w kwietniu 1919 r. w szeregach 5 pał, a w 1932 r. także Medalem Niepodległości. W okresie międzywojennym była jedną z organizatorek PWK. W okresie II wojny światowej pełniła funkcję zastępczyni szefa Wydziału Łączności Konspiracyjnej Oddziału V KG SZP-ZWZ-AK.

Irena dzieciństwo spędziła w Warszawie, gdzie uczyła się na pensji Jadwigi Kowalczykówny. Maturę uzyskała w Krakowie, a następnie rozpoczęła studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim. Od wczesnych lat swego życia zajmowała się twórczością literacką.

W czasie I wojny światowej była żołnierzem Legionów Polskich i POW. W 1920 r. sprawowała funkcję komendantki Baonu OLK w Poznaniu. W czasie wojny polsko-bolszewickiej zginął jej pierwszy mąż Jędrychowski.

W 1922 r. wyszła za mąż za kpt. Wacława Tomalaka, powstańca wielkopolskiego, komendanta szkoły w Zegrzu. Mieli syna Witolda i córkę Annę Krystynę (zam. Reszuto). Obydwoje w czasie wojny działali w Szarych Szeregach. Witold Tomalak w czasie Powstania Warszawskiego walczył w Batalionie „Parasol”.

W 1923 r. ukończyła oficerski kurs doszkoleniowy łączności w Zegrzu i po jego ukończeniu została mianowana podporucznikiem łączności. Była specjalistką szkolenia PWK w zakresie służby łączności. Należała do grona organizatorek PWK. Pracowała w Referacie Przysposobienia Rezerw Kobietych w Wydziale Przysposobienia Rezerw w Oddziale III Sztabu Generalnego WP. Działała w Społecznym Komitecie Przysposobienia Kobiet do Obrony Kraju. W czasie kampanii wrześniowej pełniła służbę sanitarną.

W październiku 1939 r. została zaprzysiężona do SZP. Używała ps. Soldau i Słowik. Pracowała w łączności konspiracyjnej, jako kierownik krajowej komórki kurierskiej w Dziale Służby Wewnętrznej KG SZP. W KG ZWZ była początkowo kurierką montującą łączność w Komendach Obszarów i Okręgów. W Oddziale V KG AK pełniła funkcję instruktora w komórce szkoleniowej łączności. Od 1942 r. była kierownikiem Działu Łączności Kurierskiej z terenami zachodnimi i Generalny Gubernatorstwem. Następnie była zastępcą kierownika Oddziału Łączności Konspiracyjnej KG AK.

W Powstaniu Warszawskim uczestniczyła jako oficer łączności Batalionu „Kiliński”. Została awansowana do stopnia majora.

W 1943 r. została odznaczona Krzyżem Walecznych po raz 1, a na początku 1944 r. Krzyżem Walecznych po raz 2.

Po upadku Powstania pełniła w Częstochowie funkcję zastępczyni Szefa Łączności KG AK (szefem była jej siostra mjr Julia Halina Piwońska, ps. Henryka). Po rozwiązaniu AK w styczniu 1945 r. została szefem łączności KG DSZ. Po rozwiązaniu DSZ działała nadal w WiN. W kwietniu 1946 r. została wysłana przez płk. Franciszka Niepokulczyckiego – prezesa II ZG WiN, jako kurierka na Zachód do gen. Kopańskiego. Aresztowana 30 kwietnia 1946 r. z konspiracyjną pocztą przy przekraczaniu granicy czeskosłowackiej w Cieszynie. Wyrokiem WSR w Warszawie została skazana na 15 lat więzienia. Więziona na Koszykowej, Mokotowie, w Fordonie, Inowrocławiu i ponownie w Fordonie.

Po zwolnieniu z więzienia w maju 1956 r. mieszkała w Warszawie. W 1962 r. wrócił z Anglii do Kraju jej mąż, który w czasie II wojny światowej służył w PSZ na Zachodzie – w ostatnim okresie wojny w 1 Dywizji Pancerniej w stopniu podpułkownika.

Zmarła 27 grudnia 1971 r. Pochowana na Powązkach w grobie rodzinnym.

Źródła:

APAK, syg. 425/WSK.

CAW, syg. ap 15215 (Kowalska-Piwońska Halina), KW 56/K 3469(Kowalska Halina), MN 17.IX.1932 (Piwońska Halina).

Otwinowska B., Zawołać po imieniu, s. 316.

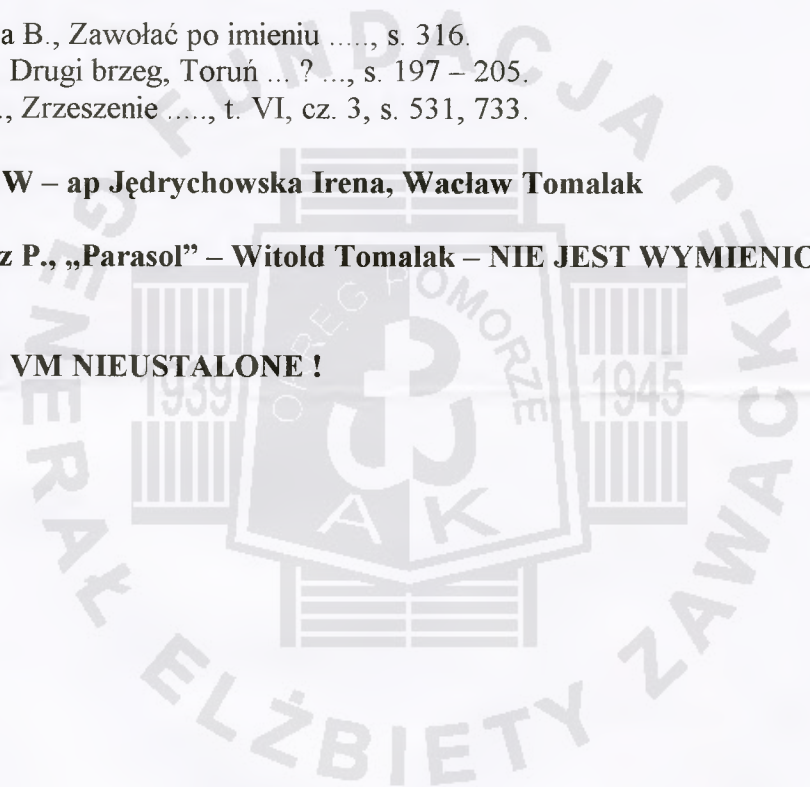
Tomalak I., Drugi brzeg, Toruń ... ? ..., s. 197 – 205.

Zagórski A., Zrzeszenie, t. VI, cz. 3, s. 531, 733.

Zob. w CAW – ap Jędrychowska Irena, Waclaw Tomalak

Stachewicz P., „Parasol” – Witold Tomalak – NIE JEST WYMIENIONY !

NADANIE VM NIEUSTALONE !

- I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora.
- Formularz wypełniony przez Ireneę Tomalak. 2 kserokopie.
Druk/rkp. k. 2, s. 1-2.

T.
U

FUNDACJA

do s. 3

I/3/1

Imię i nazwisko Tomasz Helena c. Franciszka
 ur..... 26. X W..... 1895
 należała do A.K. w czasie od. 1. 1939. do. stycznia 1945
 z przydziałem do Kier. Główny. A.K. Awant. Franciszka
 stopień..... major
 otrzymała w dniu.....
 odznaczenie Knyr. Naby. nr. 1943, Knyr. 4/1 - - upoort. 1944.
 I II

Helena Tomasz

ELZBIETY

1/3/2

Imię i nazwisko... Tomalak Helena c. Franciszka
 ur... 26. X. w... 1895 74
 należała do A.K. w czasie od... 1939 do... 1945
 z przydziałem do... K-ów Główny A.K. ... Dział. Tworności
 stopień... major
 otrzymała w dniu...
 odznaczenie... Krzyż Walny z r. 1943, Krzyż W / - - u powst. 1944.

Helena Tomalak

II. Materiały uzupełniające relację:

- Biogram odryceny Tomalak Irenej, B.d., b. podpisu Rkp. oryg. k-1, s. 1-2.
- Biogram S. Jednychowskiej z d. Kosałskiej 2° v Tomalak, w Cieslikowa A, OkK, s. 87. Msp. ksero, k-1, s. 3.
- Irenej Tomalakowa 4: "Nike nr 46 - list. - grud. 1998, s. 19-22. Fotograf. Msp. ksero, k. 2, s. 4-7.
- Notatki E. 2. dot. książki Tomalakowej. Rkp. oryg. k-2, s. 8-9.
- "Zachowane wiersze Irenej Tomalakowej" - "Msp. oryg. k-1, s. 10.
- "Byłeś tu tyle razy (...)" - wiersz I. Tomalak, wsp z dopiskami odryceny. oryginał, k-1, s. 11.
- "Irenej Tomalak "Saldau", "Stowik" 1895-1971. Negatywy relisuje. k-1, s. 12-13.

Tomalaha Irene z d. Kowalska x/

ps. Soldat

ur. 26. X. 1885

zm. 25. XII. 1971 r.

- 1919 - przerwata studio polonistyczne wstępując do Szeleca, a następnie do Ochotniczej Legii Kobiet.
- 1920 - wzięła udział w obronie Lwowa, następnie funkcja komendantki Bawaru Ochotk. Legii Kobiet. w Toruniu
- 1921 - zdembilitizowane wstąpiła przenieść, ukończyła nocny kurs oficerski w Szkole Łączności w Zegrze.
- współtworzyła Klubu Starszych Instruktorów och. PKK i Społecznej Organizacji Przymusobienia Kobiet do Obrony Kraju
- 1939 zorganizowała w W-wie uczył w domu ojca - lekarza Percht Szwajtking; tam też szkolła patroli sanitarne czynne do końca wojny

x/ wg J. Mousiorshis
Materiały ...

15. X. 1939 zaprzysiężona w SZP objęła
funkcję w Komendzie SZP-ZNZ-AK
w Oddziale Łączności ~~zgrupowanej~~ konspiracyjnej. Jako kurierka jeździła do
Budapesztu.

W czasie Powstania Warszawskiego
stała na czele oddziału Łączności
w Batalionie "Kiliński" - w sztabie
batalionu była oficerem Łączności.

Ranno w barykadzie przy
ul. Królewskiej została odwieziona do
szpitala, a po kapitulacji ewakuowana
do Miłanówka.

Po wyłączeniu z walki była kurierką
Szp AK w Czystochowie do rozmieszczenia
AK w 1945 r.

W 1946 r. została aresztowana.

Irena JĘDRYCHOWSKA z d. Kowalska, 2° voto Tomalakowa, ur. 1885 r. w Warszawie, córka lekarza społecznika Franciszka Kowalskiego. Studentka Uniwersytetu Jagiellońskiego. Członek POW i żołnierz Legionów. Wstąpiła do OLK wraz z siostrą Haliną w 1919 r. W 1921 r. czasowo pełniła funkcję dowódcy Batalionu OLK Poznań, od 1 października 1921 r. do zakończenia kursu była dowódcą oddziału szkolnego w Zegrzu. W 1922 r. uczestniczka kursu doszkalającego dla oficerów w Szkole Podchorążych Piechoty w Warszawie. Współorganizatorka ruchu pwk, specjalistka w zakresie służby łączności. W kampanii wrześniowej w 1939 r. czynna w służbie sanitarnej. Zaprzysiężona w październiku 1939 r. w SZP, ps. „Soldau”. Kierowała łącznością KG AK na tereny zachodnie GG. W czasie Powstania Warszawskiego oficer łączności baonu „Kiliński”, ranna. Irena Jędrychowska została awansowana do stopnia majora. Więzień polityczny w latach 1946–56. Zmarła w 1971 r. w Warszawie.

Źródła: Zawacka E., *Czekając na rozkaz*, Lublin 1992; *Łączność, sabotaż, dywersja*, Londyn 1985, akta OLK w CAW.

Ciwiłkowska R. OLK 587

11/3

SYLWETKI

Irena Tomalakowa

Mjr Tomalak Irena, z d. Kowalska, I voto Jędrzychowska, ps. „Soldau”, „Słowik”, „Maria”?, (1895-1971).

Ur. 26 października 1895 roku w Warszawie, córka Franciszka Beniamina Kowalskiego i Natalii Apolonii z domu Olszewskiej. Ojciec, ur. w 1869 roku w Warszawie był lekarzem i działaczem społecznym warszawskiej Woli; matka ur. 1870 r. w Warszawie była działaczką niepodległościową.

Irena, jak i młodsza o 3 lata siostra Julia Halina, były uczennicami pensji Jadwigi Kowalczykówny w Warszawie. W domu Kowalskich odbywały się wówczas zebrania zespołów samokształceniowych młodzieży żeńskiej.

Od 1912 roku (po rozstaniu się rodziców), Irena z matką i siostrą mieszkała w Krakowie, gdzie w 1913 roku zdała maturę i podjęła studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim. Tam od 1914 roku należała do Związku Strzeleckiego, przeszkolona w żeńskiej drużynie „Strzelca”. Była żołnierzem Legionów i POW - Polskiej Organizacji Wojskowej. W 1918 roku powróciła z matką i siostrą do Warszawy. Wstąpiła do Ochotniczej Legii Kobiet. Uczestniczyła w walkach w obronie Lwowa i na froncie wschodnim; jako ppor. OLK m.in. dowodziła poznańskim Batalionem OLK.

W czasie wojny wyszła za mąż za Jędrzychowskiego (imię nieznane), który zginął na froncie w 1920 roku.

Po demobilizacji OLK w 1921 roku, wraz z por. Marią Witte-kówną, ppor. Marią Podhorską i ppor. Haliną Kowalską (siostrą Ireny) jako jedyne oficerowie-kobiety wywalczyły sobie - chcąc skutecznie działać w zakresie przygotowywania kobiet do udziału w grożącej na nowo wojnie - skierowanie na do szkolenie oficerskie w warszawskiej Podchorążówce Rezerwy Piechoty (dla uzyskania zezwolenia musiały ubiegać się aż o interwencję Marszałka Piłsud-

skiego). W lipcu 1922 r. wszystkie cztery otrzymały weryfikację stopni oficerskich. Irena uzyskała dodatkowo specjalistyczne wykształcenie na oficerskim kursie łączności. Tam poznała męża, byłego powstańca wielkopolskiego wówczas kpt. Wacława Tomalaka, komendanta Szkoły łączności w Zegrzu. Wraz z nim (ślub odbył się 17.10.1922 r.) wyjechała na kilka lat do Grudziądza. Tam dłuższy czas chorowała. Była matką dwojga dzieci, urodzonych w Warszawie w 1927 i 1930 r. Przez cały czas dużo pisała - oprócz wierszy m.in. powieści o tematyce wojennej i społecznej (jak sama określiła - „polityczne z dużym wydźwiękiem satyrycznym”).

Wróciwszy do Warszawy włączyła się ponownie w ruch przysposobienia kobiet do obrony kraju. Była jego współorganizatorką, w tym jako specjalistka szkolenia fachowego w zakresie służby łączności. W organizacji PWK - Przysposobienia Wojskowego Kobiet - uzyskała wysoki stopień podinspektorki.

W kampanii wrześniowej 1939 r. nie zmobilizowana, w czasie obrony Warszawy zorganizowała na Woli punkt sanitarny i prowadziła patrol sanitarny, jeden z utworzonych tam przez jej ojca. Uczestniczyła tamże w obronie przeciwlotniczej wraz z grupą kobiet z PWK i PCK.

15 października 1939 r., zaprzysiężona w SZP - Służbie Zwycięstwu Polski, była pierwszą kurierką gen. Tokarzewskiego, która w XI 1939 r. dotarła do tworzącej się Bazy łączności Sztabu Naczelnego Wodza w Budapeszcie (zorganizowała przewóz z Węgier i Krakowa 5 waliz wypełnionych 1000 złotowymi banknotami). W 1940 r. pełniła funkcję kierowniczkę służby kurierskiej Sztabu głównego SZP, potem ZWZ - Związku Walki Zbrojnej - montując łączność z komendami obszarów i okręgów. Dom ojca Ireny na Woli przy ul. Działdowskiej (Niemcy nazwali tę ulicę Soldaustasse - stąd ps. Ireny „Soldau”) stał się ważnym lokalem kontaktowym dla sztabowców SZP i ZWZ; później służył też okresami ukrywaniu Żydów. Po utworzeniu w Komendzie Głównej ZWZ, potem AK, dwóch krajowych komórek kurierskich kierowała pocztą kurierską do okręgów zachodnich ZWZ. W 1943 roku, mimo poszukiwania jej przez gestapo, pełniła inne dokładniej nie znane funkcje w Oddziale V „K” (łączności Konspiracyjnej) Komendy Głównej Armii Krajowej. M.in. kierowała komórką szkoleniową dla ku-

rierów „Gniazdko” i okresowo była gospodynią lokalu przyjmującego skoczków spadochoronowych. W 1944 roku, otrzymawszy równoczesny przydział do Oddziału V „O” (łącznie Operacyjnej) KG AK, przygotowywała plany pracy kobiet w służbie łączności przyszłych Polskich Sił Zbrojnych. Od 1944 r. była członkiem „Nie”, Organizacji „Niepodległość” (zakonspirowanej wewnątrz AK).

Na czas Powstania otrzymała przydział MOB w Oddziale V Sztabu KG AK (zeton nr 25). Ponieważ nie została podjęta w lokalu mob. przy ul. Górskiego, dołączyła ze swoją grupą do Batalionu „Kiliński”. Tam pełniła służbę liniową a zarazem oficera łączności (a kiedy 18 sierpnia została ranna w nogę, była czasowo oficerem broni Batalionu). Brała m.in. udział w akcjach na barykadę przy ul. Królewskiej i na Pastę. Uzyskała awans do stopnia majora.

W Częstochowie pełniła - przeważnie w rozjazdach - funkcję zastępczyni Szefa łączności popowstaniowej Komendy Głównej AK (Szefem łączności była siostra Ireny, mjr „Henryka”, Julia Halina Kowalska-Piwońska). Po rozwiązaniu AK w styczniu 1945 r. Irena była Szefem łączności DSZ - Delegatury Sił Zbrojnych - i przypuszczalnie także równocześnie w „Nie” - przybrałszy tam (co jest jednak informacją niepewną) ps. „Maria”. Latem 1945 r. wyprawiła się z informacjami o sytuacji w kraju przez Czechy do Paryża i Rzymu, m.in. z misją przekonania przebywających na zachodzie Polaków o potrzebie powrotu do kraju. Wyjazd powtórzyła jesienią 1945 r. i mimo nalegań męża, przebywającego od 1939 r. w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie, ponownie powróciła do kraju. W czasie trzeciej wyprawy została przy przekraczaniu granicy czeskiej dnia 21 kwietnia 1946 r. zaarrestowana i przewieziona do Warszawy. Skazana po długim śledztwie przez Rejonowy Sąd Wojewódzki w Warszawie na 15 lat pozbawienia wolności przebywała łącznie przez 10 lat w więzieniach, kolejno na Koszykowej i Mokotowie, potem w Fordonie, Inowrocławiu i znowu w Fordonie.

Zwolniona dnia 7 maja 1956 r. Powróciła do Warszawy do dzieci. Ciężko chora na krótko podjęła jeszcze pracę zarobkową. W 1962 r. powrócił mąż, również chory. Ostatnie lata spędziła z córką, unieruchomiona w fotelu, ciesząc się wnuczką Barbarą i wypełniając życie czytaniem. Cały dorobek pisarski spłonął w czasie Powstania.

Zmarła dnia 15 grudnia 1971 roku w Warszawie, gdzie spoczywa w rodzinnym grobie na Powązkach, obok ojca, który zmarł w Warszawie w 1941 roku, syna Witolda, powstańczego żołnierza Szarych Szeregów, zmarłego w 1990 roku jako kpt. marynarki i obok męża pochowanego w Warszawie w 1968 r. Matka została zamordowana przez Niemców w czasie Powstania.

Dane o odznaczeniach wojennych Ireny są niepełne: Krzyż Walecznych I w 1943, II w 1944 r., Krzyż AK i 4-krotny Medal Wojska.

(Z książki: Irena Tomalakowa - Drugi brzeg, wiersze wojenne i więzienne. Toruń 1994. Biogram oprac. Elżbieta Zawacka „ZO”.)

Irena Tomalakowa

LULAJŹE JEZUNIU...

Choć kraty, siatki i blindy matowe
wieczorem niebo na nas patrzy jeszcze.
Dzisiaj jest, jak otchłań, ciemne, granatowe,
Złotym gwiazd pyłem wicher rzuca w przestrzeń.

Wicher, Mróz, Grudzień ... I tej właśnie nocy
tu się urodził, na więziennej pryczy
w blasku gwiazd tylko, bez żadnej pomocy,
maleńki Jezus. Nie płacze, nie krzyczy -
Wie, że nie wolno ... Lekko tylko kwili ...

Lulajże Jezuniu, lulajże lulaj -
dzisiaj Cię więźniarka do snu utula.
Ze słomy, onucek, więziennych szmatek
zrobi Ci posłanie i strój bogaty.

Ogrzany i syty w najcichszym kąciku,
uśnijże w uśmiechach, śliczne Dzieciątko.
Uśnijże, ach uśnij, lulajże, lulaj -
więźniarka też matka - pieści, utula.

Spis treści

11/8

odobitkami kartek + zdjęcia
z obrydtem

O powstaniu Gminy Tomalalany
Więże wojenne

Więże wojenne

Opisania do wersji
napisaniem czołki
biogramy Gminy Tomalalany
wykaz fotografii

Spis fotografii do książki Tomalaskiej

przed obrazem fotografia ^{4. Tomalaskiej} portret z wstążkami i podpisem
tytułowe Kwiaty X 1944 g. Kraków, dwie po wyjęciu
z. Pastania

do książki wspomnień córki fotografia z biaława: ojciec ~~Tomalaski~~ ^{Tomalaski} i matka Tomalaska
Warszawa 1922 r.

do wspomnień córki fotografia z biaława: Grete Tomalaska
z synem Witoldem i córką Anną Ryszardową
Warszawa 1940 r.

do książki fotografia na okładce Grete Tomalaskiej
w mundurze, Warszawa 1920 r.

do skrytki fotografic na okładce Grete Tomalaskiej
Warszawa 19...
bez kwiatów 15

tekst na skrzydełko —

20 6/8 na osi

II/10

Zachowane wiersze Ireny Tomalakowej, żołnierza trzech wojen i trzech okupacji, majora ~~NO~~ AK, więzionej w PRL w najcięższych więzieniach przeznaczonych dla kobiet: w Fordonie i Inowrocławiu. - Jej ~~wiersze~~ ^{prezja} ~~kreśl~~ kreślą biografię walczącego pokolenia: od Legionów i POW po AK -WiN, a przede wszystkim ^{sa} wstrząsającym i plastycznym obrazem nieznaney na ogół rzeczywistości więziennej: nie ma w niej monotonii, skala form, przeżyć i motywów zadziwia. Powstał z nich poetycki portret zbiorowy kobiet walczących o Niepodległość.

Byłeś tu tyle razy. - Każdy dom pamiętasz,
i drzewo każde. Patrzysz dziś, jakbyś chciał wchłonąć
oczami i ustami tę ziemię rodzoną,
widokiem twego miasta napić do syta.

Od Wisły jasność wataje. Zaczyna już świtać.

Pierwszego wozu klakson głucho się rozlega.
W otwartą szybko bramę - wozy w pełnym biegu
wjeżdżają. - Resztki lasu. Ziemia w szachownicy
rowami przekopana. Dalej szubienice
ramiony otwartymi przybyłych witają.
Fonura, głucha pustka. Śmierć tylko się czai
wśród rowów, drzew, szubienic, sprawując swą wartę.
Spłoszone wrony kreczą z nad grobów otwartych.

Pod murem ustawiony dziwny pluton czeka.
Patrzysz i - w żadnej twarzy nie widzisz - człowieka!
To chyba nie żołnierze. - To oprawcy, zbiry
w mundurach. Tak! to dzielny garnizon Palmirów!

Na rozkaz wysiadacie. Nie skozyłeś razem z tym drugim
i boleśnie ~~...~~ *szaw pnieś kalaxen*
- Chcesz krew tomować i - śmiejesz się z siebie -
Bo po co? - przecież dzisiaj, zaraz cię pogrzebią!

reke

Zbiry was otaczają. Zdejmują okowy -
/ po jednym katwiej będzie układać was w rowy.../
Uciekłyś może teraz? Ostrożnie, ukradkiem
rozglądasz się wokół. Widzisz: drzewa rzadkie,
wysokie, grube mury, dwie setki ślepaczy,
maszynki, karabiny,, Protestem więc raczej -
bez szansy powodzenia - ucieczka twa będzie,
lecz - biegnij.

Wtem padł rozkaz: "Rozbić się, prędzej.
oddzielnie składać buty, ubranie, bieliznę."

Stajecie teraz nadszy. Podgojone blizny.
szkarłatne piętna, sińce, rany seropiasze
kryją i, jakby sдобią obnażone ciała.
Nie patrząc - widzisz wszystkich. Że nie sam - wiesz teraz -
lecz wśród bliskich, wśród swoich - będziesz tu umierał.
I nie jest ci już straszno. Nie czujesz rozpacz -
choć - przecież - wymarzyłeś - tak bardzo inaczej...

Magle sadrząłeś - z siana. Jest marcowe rano,
deszcz, mgła, w błocie przy rowach was poustawiano -
godziny tak stoicie, - lub minuty może...
Modlisa się. Czy też bluźniasz: "Ukarz ich, o Boże,
za krzywdę Polaki, mordy, pohańbienie świata,
natury pogwałcenie - ukarż plemię kota."

Komenda. Zamków trzask. Huk. Salwa. Lecz stoicie,
choć w nogi wymierzono. Krew płynie obficie
i wsiąka w głodną ziemię. Sto serc zgodnie bije
miłością do tej ziemi. Brami okrzyk: "Niech żyje!"
Następną salwę - w trzewia - okrzyk ten zagłusza.
A trzecia - w głowy. W oczy! Lecz jeszcze się ruszasz
i jednym okiem patrzysz ku miastu - do końca.

A gdy was zasypali - zaświeciło słońce!

L. Tomalak

Archiwum
Pomocni
Armi
Krajowi
o Tomu

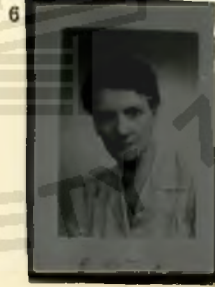
Irena Tomalak
"Soldau", "Słowik"
1895-1971

3
Stwierne
XII

II/12

4 Irena Tomalakowa, żołnierz Legionów, POW, Instytut PWN.
Od 1938 w SPP, pracuje kurierką gen. Tokarskiego. Od 1940
kierowniczką służby kurierskiej Szkoły Górnego SPP-212-17K. Od 1943 w
Oddziale Szpitala KG AK Uzdźwiniu Podziemnym Północnym. Od stycznia
1945 w Służbie Transportu Delegacji DT Zbrojny i HIN. Wzięta do niewoli
w maju 1946. Więzienie 10 lat.

5 Reprezentacja i praktyka 18 x 21 cm
tytuł pt. Bismarck-Sobochimica
XI. 1986.

7
Będę w Strakonie

8
Na wyprawie 16-17 XI. 1986. o Tomu

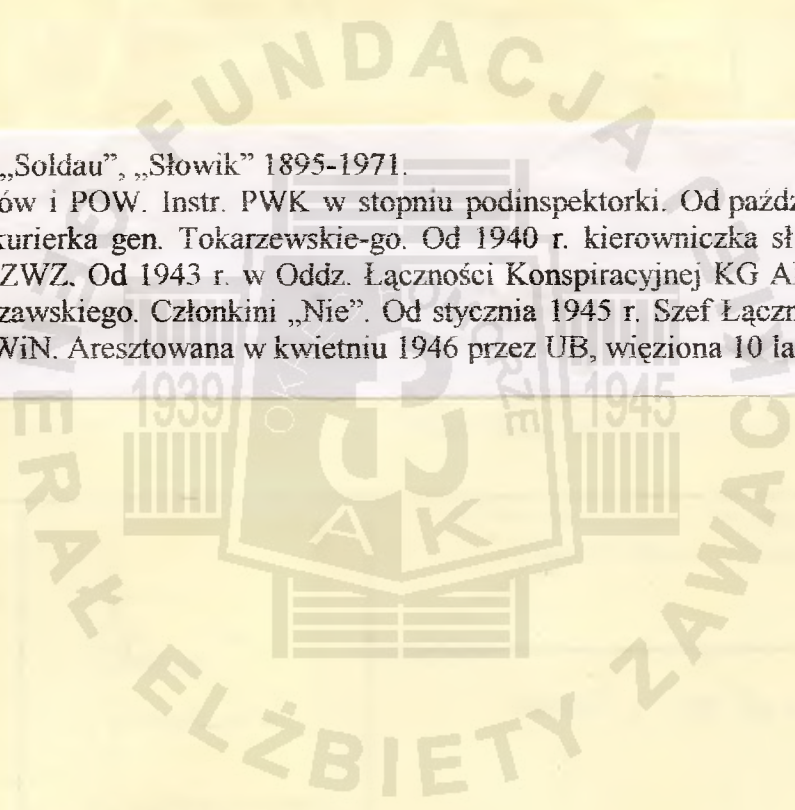
9

11/13

Irena Tomalak „Soldau”, „Słowik” 1895-1971.

Żołnierz Legionów i POW. Instr. PWK w stopniu podinspektorki. Od października 1939 w SZP; pierwsza kurierka gen. Tokarzewskie-go. Od 1940 r. kierowniczką służby kurierskiej Sztabu Gł. SZP-ZWZ. Od 1943 r. w Oddz. Łączności Konspiracyjnej KG AK. Uczestniczka Powstania Warszawskiego. Członkini „Nie”. Od stycznia 1945 r. Szef Łączności Delegatury Sił Zbrojnych i WiN. Aresztowana w kwietniu 1946 przez UB, więziona 10 lat. Major.

iv. Korespondencja:

- list Irenej Tomalakowej do Jany Szuarejz /bneleou/
B. d. Msp. orgg. z dopiskami o organizacji. K-2, s. 1-2
- list Krystyny (córki rektorów) od E. 2. z dn. 30. XI. 1994r.
Rzp. orgg. K-1, s. 3-4.

List Ireny Tomalakowej do Jana Szczawieja /brulion/

IV/1
205. ds
L 164/94
[22]

Wielce Szanowny Panie Redaktorze,

Przekazała mi córka moja zlecenie Pana Redaktora odnośnie dostarczenia danych o mej osobie - w związku z umieszczeniem wiersza w opracowywanej przez Pana antologii. - Nie bardzo orientuję się, o jakie wiadomości Panu chodzi. - Jestem /zwłaszcza już teraz jestem/ osobą bez ambicji - bardzo skromną, *poza czynnym trybem.*
Najchętniej porozmawiałabym z Panem osobiście, ale dopiero za parę ~~tygodni wrócę do Warszawy~~ koło 10 listopada ~~zapewne~~. Będąc kaleką dość trudno się poruszam - jednak w razie gdyby Panu odpowiadało - zgłosiłabym się u Pana.

Narazie do wiadomości Pana Redaktora nieoficjalnie - podam nieco danych ze swego długiego i ~~naprawdę~~ "bogatego" życiorysu. - Urodziłam się 26.X.1895 w Warszawie - jestem córką lekarza warsz. Woli - dr Franciszka Kowalskiego. - Uczyłam się najpierw w W-wie u Kowalczykówny, potem w Krakowie. matura i polonistyka na uniwersytecie Jag. - *przed 3* czasie pierwszej wojny - oczywiście - ~~przed~~ POW - Legiony. Zetknęłam i przyjaźniłam się wówczas z szeregiem ciekawych ludzi /w Krakowie, potem w W-wie - Strug, Kaden *Bandrowski*, osobiście Piłsudski, Hulka /?/, Szerer i *Hanser (?)* Sieroszewski, Żuławski, ~~Wites, Bandrowski, Redlińska, Domatowski~~ /?/, Sikorski, Witos.

/zestaw dopisywany, niekt. nazwiska niewyraźnie/. /Na marg.:/
i z całym szeregiem polityków kt. brali udział w pracach NKN, POW i późn. org. niepodl. - oraz PPS.

Pisałam wówczas b. dużo - wiersze aktualne i ~~dużo~~ wiele satyrycznych /bez mej wiedzy były drukowane niektóre w "Zwiewadle enkaeńskim". - Wyjeżdżałam za granicę, *przedstawiałam się* ~~okreśną~~ drogą z Kr. do W-wy. Następnie w Warszawie prowadziłam administrację pism /:/ legalnego "Widnokregu", nielegalnego Biuletynu Inform. i Przeglądu Politycznego. - Pracowałam wówczas z Rzymowskim, Hołówką, Szpotkańskim, Winawerem, Grubińskim, B.Hertzem i wieloma ciekawymi ludźmi /~~u góry: od delegowana~~/ ~~?~~ wówczas do PPS/. Pisałam stale sporo, p. Benedykt Hertz zaproponował mi stałą współpracę w tyg. sat. "Macha". Po wyjściu zamąż wyjechałam jednak z W-wy - długi czas ciężko chorowałam i odsunęłam się upełnie od czynnego życia. - Pisałam stale - opracowałam, myślę że ciekawe powieści z tamtego czasu wojny i lat powojennych ~~nieśmię~~ - ~~nażyłabym~~ je politycznymi z dużym wydźwiękiem satyrycznym. Do druku wówczas się nie nadawały. Następnie w czasie drugiej wojny światowej rękopisy ich przepadły wraz z masą wierszy najróżniejszych. - W pamięci zachowałam b. niewiele. Niektóre były drukowane względnie odczytywane w czasie okupacji.

~~W okresie mw. /między-wojennym ?/ pracowałam w Społem i/~~
~~jako of. /oficer/~~

marg.

W okresie międzywojennym /w rps.: m-w/ w Społem i \leftarrow jako of/icer/ łączności w W.S.K.

e.d. do wra. okupacji
dopisek u góry
pr. pomiędzy
marg. t

Wtedy brałam znów b.czynny udział w walce przeciwko okupantowi, ^{dług czas} ukrywałam się przed gestapo, co parę dni w domu były wizyty. Od pierwszych chwil okupacji w podziemiu. Ze swą grupą znalazłam się w ZWZ - AK. W Powstaniu poważnie ranna - nie wyszłam jednak z akcji ...

trudny do odczytania, zaczyna się od słów: Długi czas

W kwietniu 1946 za działalność okupacyjną w AK zostałam aresztowana i przesiedziałam prawie 10 lat w Mokotowie, Fordonie i Inowrocławiu. Po wyjściu przywrócona zostałam do praw - pracowałam w "Ruchu" - z powodu choroby ostatnio przebywam u córki.

Z okresu więzienia mam kilka wartościowych utworów, które po przyjeździe do Warszawy ^{mihaż} prześlę /przyniosę?/ Panu.

Wiersz "Palmiry" powstał w okresie okupacji, gdy 14 -letni syn mój, Witold /Szare Szeregi/, aresztowany za podkładanie bomb w kinie /Apollo - Pl. 3 Krzyży/ odsiadywał na Szucha i następnie na Pawiaku, gdzie zetknął się z takim "milczącym" bohaterem. - Syn wraz z kolegą wyszli dzięki b. właściwemu w śledztwie zachowaniu się /gdzie/ upornie nie przyznawali się do winy. Bardzo bity - całe życie cierpi na silne bóle głowy. - *Zginęli moi rodzice i wielu bliskich.*

Wszystko prawie, co pisałam w czasie okupacji przepadło. /dopisek .../

- Palmiry, które były mi specjalnie drogie - zapamiętałam, ktoś je w odpisie przechował i tak ocalały wraz z kilkoma powstaniowymi utworami.

[w zbiorze literatury chodziło właśnie o "Palmiry", kt. wydrukował w t. 1, s. 983-985 - "Poezja Polski walczącej, 1939-1945", PZW, 1974.]

Odeprata: Anna Krystyna Reznicko
i Barbara Winiarska

Warszawa, 30. XI. 1994.

IV/3

Droga Złabieło!

- Wcześniej dopiero dostatek Trójlist z biogramem. Ponieważ telefon nadesze się mi odrywa, więc odpisuję na pytanie - no, z pewnością dot. biogramu, chociaż napiszę z tych danych, które miałem w pierwotnych biogramach - oczywiście te, które znam. Niektóre z tych danych nie znam, jeśli np. imię i nazwisko jego rodziców. Nie mam żadnych możliwości dowiedzenia się.
- ✓ - Mama była w sędziw. Wojtkowicz na Koszykowej. Wyjechała w 15 lat. Zakończyła rok 7. V. 1956.
 - Powróciła do Warszawy do rodziny - miała męża, gdzie wtedy pracowała wtedy w Anglii. Tam, jak pisałam, wyjechała w 1962. Mieszkała tam z mamą, był leśny (miał walczyć z szkodliwym kłosał) - zmarł 29. 06. 1968.
 - W Anglii po demobilizowaniu i nawrocie do wojska przystąpiła do (?) którego była komendantką (kierowniczką?). Pracowała w ministerstwie (inteligentstwo, kierownictwo leśnictwa) Działała w Stowarzyszeniu Kombatantów, były angielskiego, pełniła funkcję tzw. "sędziwego polskiego" - mogła występować w sądach jako pełnomocnik (?) zaufany organizację polską w Wielkiej Brytanii (przed i wojną) zajął studia prawnicze (2 lata) - stał się pełnym członkiem prawa.
 - Mama została pochowana na Powązkach w grobie rodzinnym, gdzie leżą jej ojciec - Kowalski i mój - wójtaw. Teraz leży tam również jej syn - Wiktor i mój mój - Stanisław (kwiecień 200 - 4 - 8/9)
 - Odznaczona: ~~(Anglia)~~ 2-urodnie Krzyżem Walecznych, - Krzyżem Brni Krajowy (nr. 8014 Londyn 6. 06. 1970) - Medalem Wojny - 4-urodnie (nr. lej. 16. 547) - 44

poimierznie Wernerskim Krzysem Powstaniowym

(Ukweła Rady Państwa z 4.05.1983. (Nr 35-83-100k)

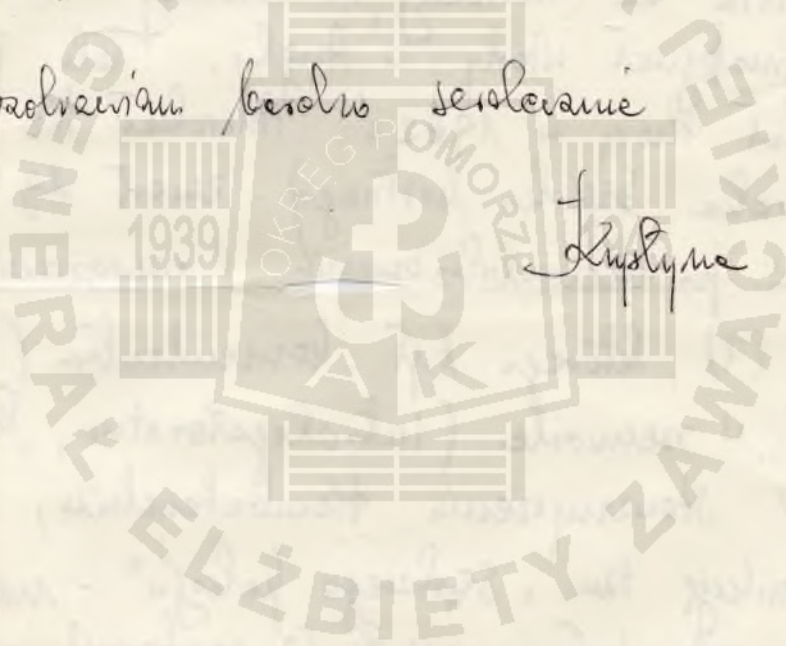
- Książki Pluty Ochowskiego nie mam - będą szukać
gdzieś w bibliotece.

- Wyszukaniem różne zajęcia rodzinne, ale myślenie
je chyba osobiste - do ustalenia, które ew. jeszcze wyko-
nywać. -

Czekamy na telefon - wyszedł pewno godzinie w tym tygodniu
tygodniu?

Pozdrawiam bardzo serdecznie

Krzysztof

VM?, T 425/MSK Warszawa 159 Zegreda Nr sygn 309

1. N

Tomalak 20 Kwalifka To przyduszka Str 404

2. L,ps.

Jreha

3. ur.

myr

4. st.

5. Org.

AK

V NAZWISKO WE KARTY INFORMACYJNE 26

6. przydz.

Okr. W-wa

7. funkcje

8. nr

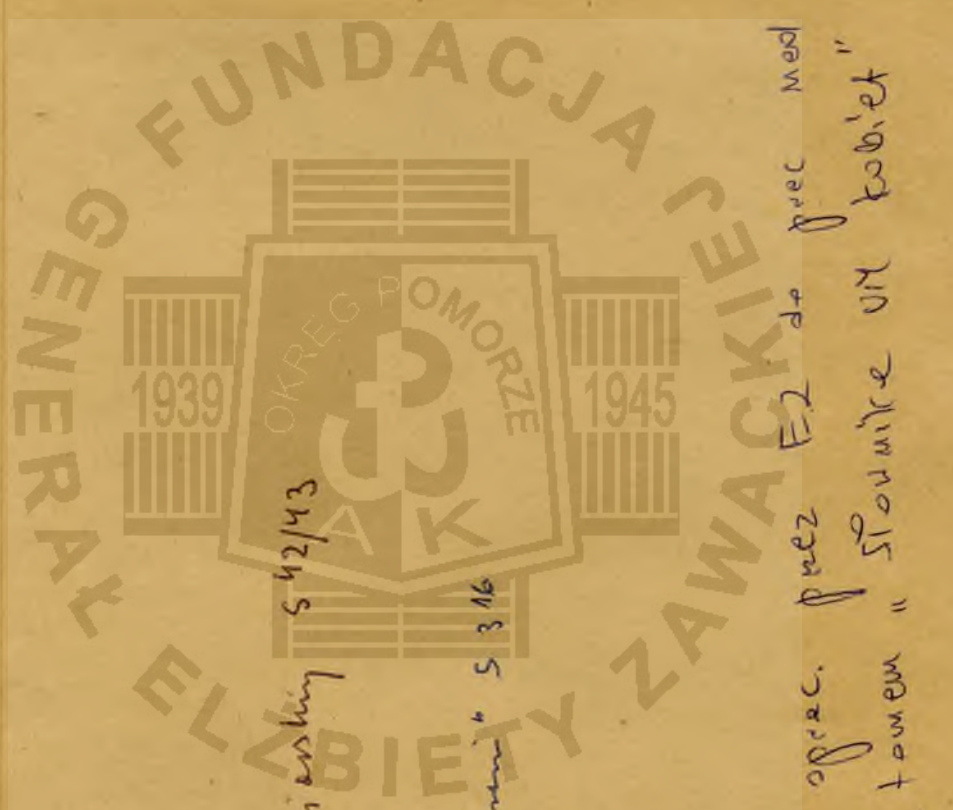
9. źr.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

Album Moni'ski
 z I Sybretel

S 42/43

Zawiazki po mumi " S 3 16

Kopiecie oprac. przez E2 do prac med
 IV + tomem "Stowizna UM kobiet"

VM?

WiN
DSZ

Tomalala Irene "Soldau"
(mjr AK, kier. Techn. DSZ)
Kuznia od II Zg WiN do czasu emigracji
awansowana na Serenie Czechostrawozi / 10.1946

Z. Wozniak - Wzrost WiN. Wzrost 1992
s. 85

JN-K

i

UM 2

AK
W-we

TOMALAKOWA Yrene
ps. "Soldat"

2ob. Sluzba Pdele..., 2.2, s. 64, 71-72

D. K. 104.

i

DM?

ppor. JEDRYCHOWSKA Irene

AK
W-wa

Tomelkowskiej

1939

OKRĘG MORZE

1945

Zob. Służba Polek ... cz 2, s. 31, 36-37, 33

Dkt. 104.

i

UM?

JĘDRYCHOWSKA Irene

2d. Kowelske

11 v. Tomelekwie

Zob. Sluzba Pdek... 02.8, pessim
D. kw. 104

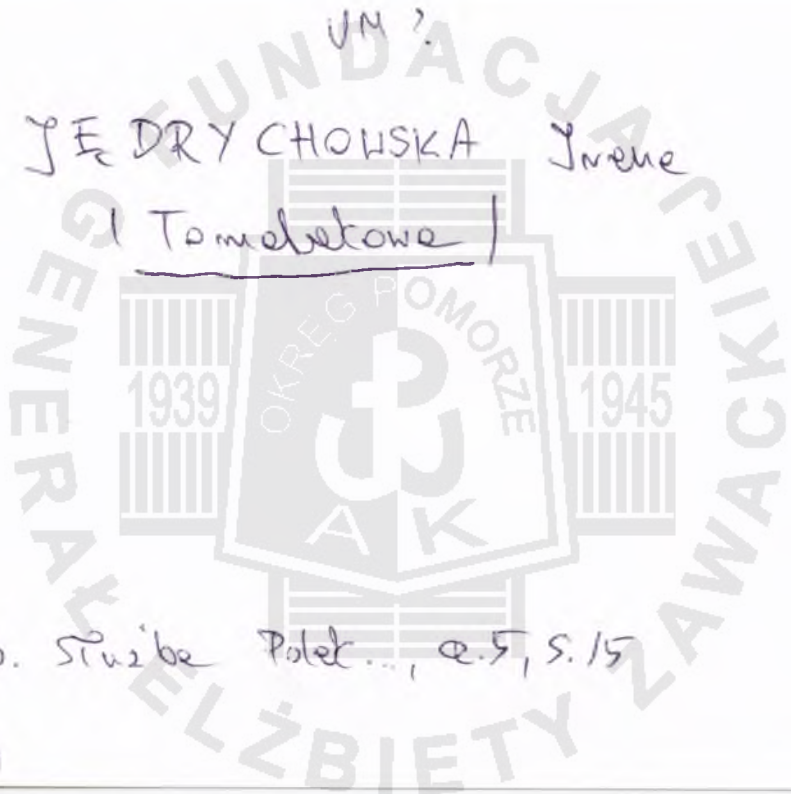
i

UM ?

JĘDRYCHOWSKA Irene
1 Tomelotowe

Zob. Służba Polek..., t. 5, s. 15

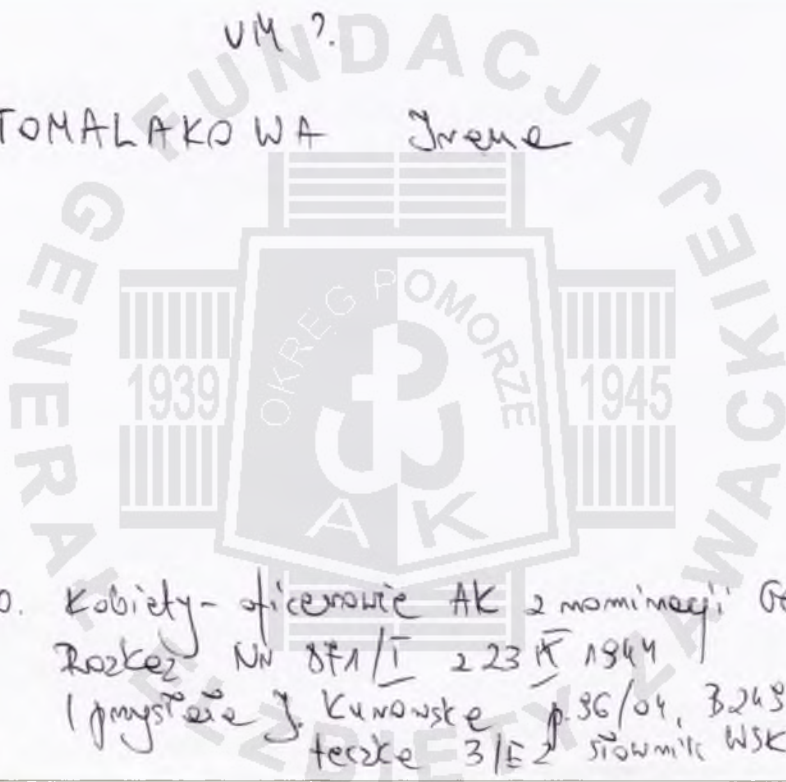
D.kw. 1104

i

UM?

TOMALAKOWA Irene

2ob. Kobiety - oficerowie AK z nominacją Gen. "Bona"
Rozkaz NW 871/I 223 K 1944
1 pmyśle J. Kunowste p. 36/04, 3248.
teraz 3/E2 siowmle WSK/

Dłw. 1504

i

VM?

AK
Wwe

TOMALAKOWA Inne
zem. kowelske

2ob. Służba Pdet... , 2.5, 5.17, 186, 269

D.Ł. II 04

i

UM?

AK
W-we

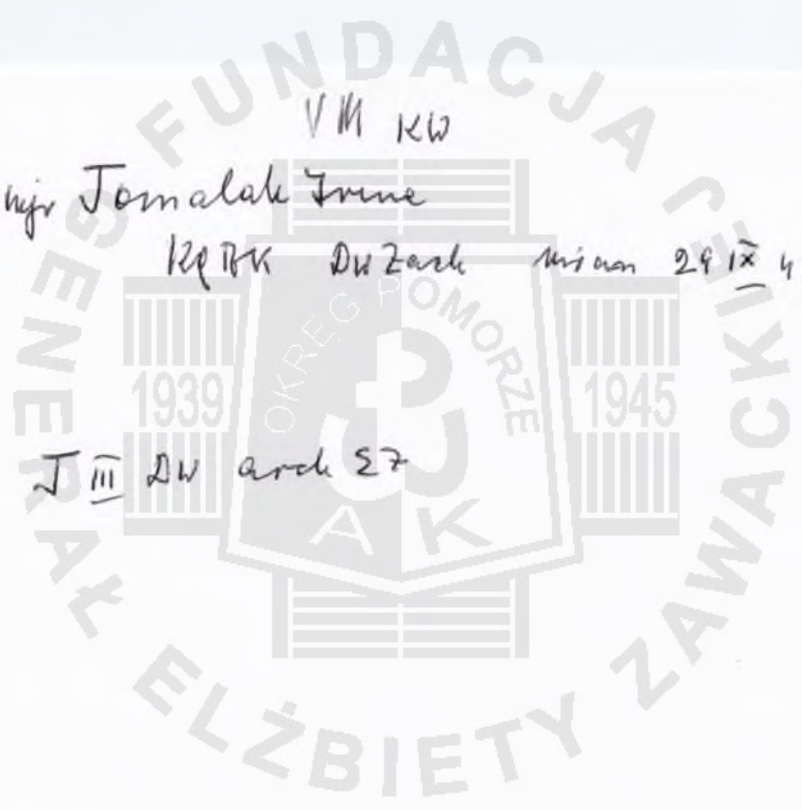
mjr TOMALAKOWA Irene
zd. Kowalske
I v. Jednychowste

2ob. "Sylwetki kobiet - żołnierzy", t. 1,
Forum 2003, s. 268, 337-343 (bigmem)

dkw. F04

V M KW
ujr Tomalaki Trine
Kp PK DW Zark Mian 29 IX 44
J III DW arch 27

PK
WWE

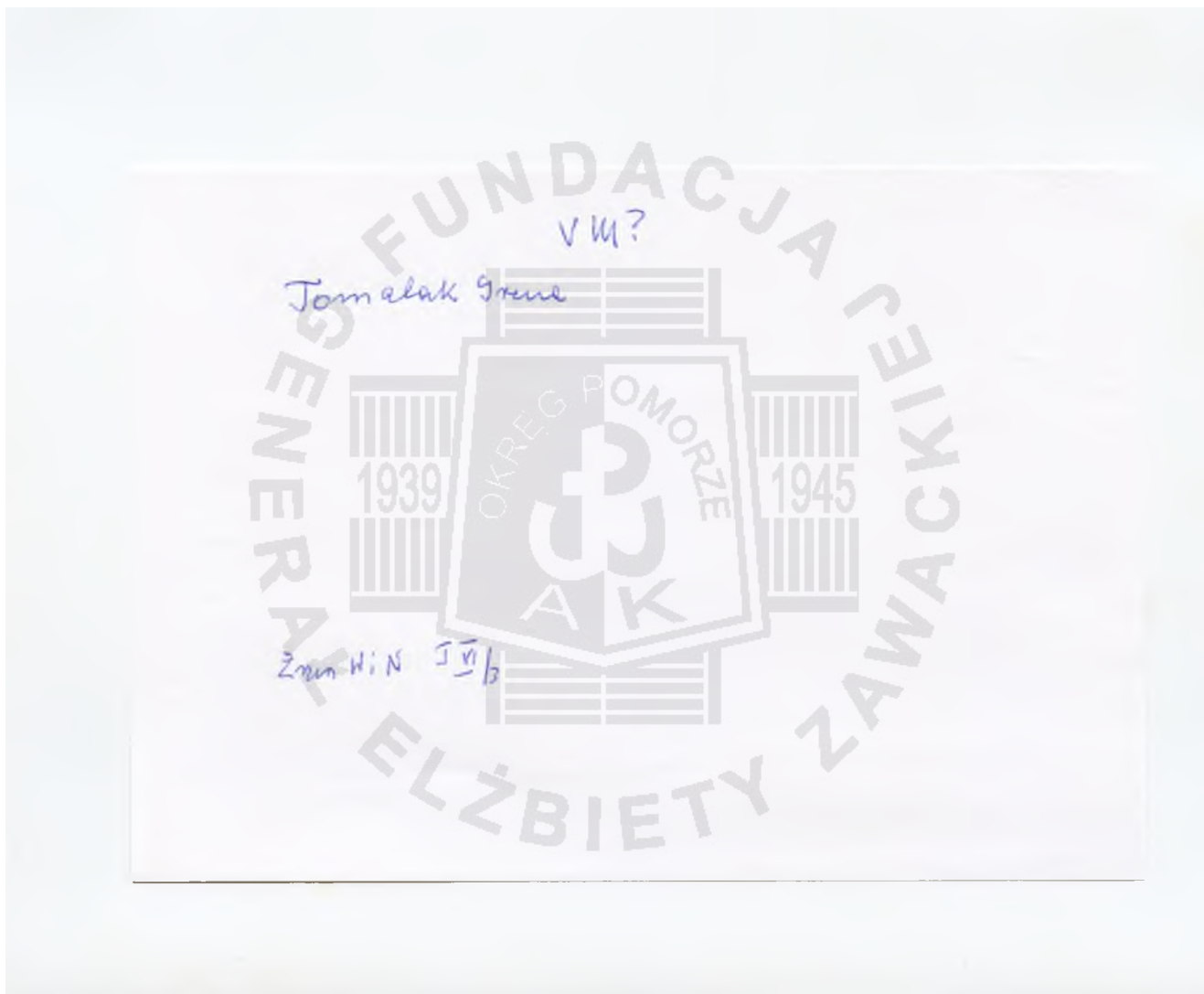
Plók 1920 IX 39 v m?
Jomalak zruue
z d Kowalske

Plók
K 9

zab. „Album” J. Mon Sionkiuj

VM?
Jomalakowa Irene

206 Ławki Saboteż... London panni

T. K-158/2agn.

PWK
KG AK

++ TOMALAKOWA Irena
z d. Kowalska

Irena TOMALAKOWA, z d. Kowalska, ur. 1885. Żołnierz Legionów i POW. W 1920 komendantka baonu OLK w Poznaniu. Współorganizatorka ruchu pwk, specjalistka szkolenia fachowego w zakresie służby łączności. W kampanii wrześniowej 1939 czynna w służbie sanitarnej. Zaprzysiężona w październiku 1939 w SZP-ZWZ-AK – ps. „Soldau” („Słowik”) – z przydziałem do Oddziału Łączności Konspiracyjnej KG AK, gdzie kierowała łącznością na tereny zachodnie GG. W czasie Powstania Warszawskiego była oficerem łączności baonu „Kiliński”, tam ranna. Awansowana do stopnia majora. Więzień polityczny w latach 1946-56. Zm. w 1971 w Warszawie. Pochowana na Powązkach.

Ł. Zamojska, Czekając na rozkaz, KUL 1992,5

Tomalakova Solalom

zob Malinosti Kibity ~ PV. s 108

"Privona Kuriska, ktora w XI 39 dolosta do bezy
ne Wypreli i mowij zata z nij tperusi
w minum K9, byla Solalom, podmip. RTK

sprostowaniami mes. 182

Amerabes... 35

avent 1946

w WiW more m. Maria?
zob biogramu Moweyri
w Polsce zbr.

creleser me vrr

Tanialahuse

do kromy 1940 w stacji Patyq:

Kurowie - surowce do montowania

specjalnie z kuchenkami i chlebami (zajmujące)

5.116 od końca 1940 - 1943. Wia. Wiosna

była Tanialahuse (przed Pałką) w Boczny

"Paradna"

Tomalakow

W podroczniku Organizacja i zadania
Komitetu Spieskiego SPP-707

nr 18 Mielinowski K. "Zetmure

Spieski Waleczny Wzrost" 1945

Postać po tymi Komunistami
narkotykami Komunist

poosta-konspiracyjnie - strasze Kurovskie
Krajowe Kurovskie pour Soldan (grey
Tomalakow) podling Plok
strasze zary.

Współpraca z Krawcową w Patrycji 1940
w projekcie z „Mianami” Porech
była Krawcowa, matka panna Krawcowa
Krawcowa Krawcowa, Porech
Krawcowa Krawcowa Krawcowa
Krawcowa Krawcowa Krawcowa
Krawcowa Krawcowa Krawcowa
Krawcowa Krawcowa Krawcowa

Dajna awantura 1942+?

Tomalak z el Rowalske Yrene

Zagrode

«Soldan»

instr PWK z ob spracovanju 4 konciarshij
pejdrite do Budapestu jalo Kuvivke SZP
(OVK od 15. 8. 39)

Soldan bija zdoje sji Kuvivierky
«Gniarsche» x/ enteta Kuvivke
Rome n Parisa
n cyroclasi Kuvivke KJ, PK

20

x/ mi, to kupa Svirkonave

poeska

Kg 0V
-

Jamalak Yrene Soldan

26 NKW. 5 387

Zastępczyni, Henryki 4 w Czystochlewie
dowodzila, dristom, kurviskim DV K-

„Maria”?
„~~Anna~~”?

[E? - Tamatekane czy to przesłata
refer. V.K. w óry Nie (czy to
juz mi bylo Henryki.)

spotkami w Kodis ^{20. 1945} w formacye
w spolszczonimie Barbare]

Tomalukowa Irene Saldan Kp

Ney Hwaris ... s. 160

W driale "Patrycja" w Wyryberling
była kurierką - emigracyjną do monta-
wania techniki w Kancelarii Obre-
now i służby

Tamrachehse

notatki z kwerendy
w Komisji w
1922

" W lipcu 1945 wyjazd za granicę
(Zutani) - akcja przekazywania
ludności komunistów i przenie-
sanie do krajów z obcymi.

Trudności w dostawie żywności
Ciepła w podziemnym miejscu
W rodzinie i wyjazd

21 III 69

Prace praca III " orientowanie
w IV 46

Irena Tomalakowa z d. Kowalska, ur. w 1885 r. Żołnierz Legionów i POW. W 1920 r. Komendantka Baonu Ochotniczej Legii Kobiet w Poznaniu. ^{in aktywn} Pporucznik ~~W Organizacji PWK instruktorka i redaktorka programów łączności.~~ Od 1939 r. w SZP-ZWZ-AK. Kurierka - emisariuszka, kierowniczką komórki łączności w Komendzie Gł. AK na tereny zachodnie GG. Udział w Powstaniu Warsz. ps. "Soldau", "Słowik". Zmarła 25.XII.1971 r. w Warszawie, pochowana na Powązkach.-

V. Wapit ~~organizatorka~~ ^{in aktywn} w ruchu pow. Specjalistka
ka szkolenie fachowe w zakresie sturki
tyczności. W kampanii wrześniowej czynne
HSz. w strukturze samostan. Zaproszona
w X 1939 r. w SZP-ZWZ-AK ps. "Soldau"
początek pracy z przydziałem do

1864/11
 8
 Odobry atr. to...
 Kurovata...
 zachoceni...
 w...
 do...
 1946...
 1946-1956...
 "Ze..."
 "Stolica" nr 46/18001 z dnia 13 XI 1983 roku str. 4
 - Lic...
 2

STRZALEKOWSKA

Tomalak Irene 'Soldan'

zob. list Ancewicz - Krasne Wandy
2 02 1978

znata 'Soldan' w górze dwóch krotkie
wyjeżdżać z kraj zagranicę po
zakonieniem dniach wyjeżdżać

Wzrost - 1,60 m, ciemne włosy, ciemne oczy, z albumu

Pedinspektorka Tomalakowa Irena z d. Kowalska, ur. 1885 r. Żołnierzka Legionów i POW. W 1920 r. Komendantka Baonu Ochotniczej Legii Kobiet w Poznaniu. Wypie Współorganizatorka ruchu pwk. Specjalistka szkolenia fachowego w zakresie służby łączności. W kampanii wrześniowej czynna w służbie sanitarnej. Zaprzysiężona w październiku 1939 w SZP-ZWZ-AK ps ps "Seldau" z przydziałem do Oddziału Łączności Konspiracyjnej KG, gdzie kierowała łącznością na terenie zachodnie GG. W czasie Powstania była oficerem łączności Baonu "Kiliński", tam ranna, awansowana do stopnia mjr. Więzień polityczny w latach 1946-1956. Zmarła w 1971 r. w Warszawie, pochowana na Powązkach.

"Solidau" - Irena Tomalakowa
1940 w "Patrycji"
Kurierka-emisariuszka, montuje łączność w
komendach Okręgów i Obszarów.
Kierownicza kurierów etatowych
Po aresztowaniu "Daghy" (6.07.42) obejmuje kierowni-
ctwo "Poradni" (uprzednio "Zadnie", ostatnio
"Dworec Zachodni").

Am.

/

Soldan 12 1/2 lat w miszynie UB - "sobolow"
w/8 "Justyny" - Janina Szleżkova
Jej notatka spisana przez H. Czarnochę.

1PWK

++
podinsp.
ppov. 1920
mjr 17k

TOMALAK JRENA

zob. Zagroba

Arrest 46
Zusatz 25 XII 71

TOMALAK

T. 425/WSK

PKK
AK-KG
W-wa

TOMALAK Jęzka

z d. Kowalska

IV. Jedrychowska ps. „Soldat” i „Słowik”

VI. Fotografie

1. Zdj. legitym., [b.d.], reprool. (7x10,8) szt 1+1
2. zdj. portretowe, Kraków 1844r., reproduk.,
(8,5x12), szt. 1
3. Zdj. portretowe w mundurze, [1822r.], oryg.,
(8,5x13,7), szt. 1
4. Zdj. z dziećmi, Witoldem i Anną Knytyrą,
1840r., ksero, szt. 1
5. zdj. z dziećmi. W-wa IV 1840r., oryg.,
(8x6,5) szt. 1
6. zdj. z okresu małżeństwa z Wacławem
Tomalakiem i ojcem J. Kowalskim
17. VII. 1828r., oryg., (9x14) szt. 1
- 7) ~~megatyn~~ Dublet zdj. VI/1 - powiększony
8. Kserokopia zdjęcia w mundurze (z 1922r.)
(zob. VI/3)
9. Drugiego zdjęcia VI/2. Kraków, koniec 1944r.
10. „Po zmniejszeniu na tył detadki”

1. Tomalak Jreza

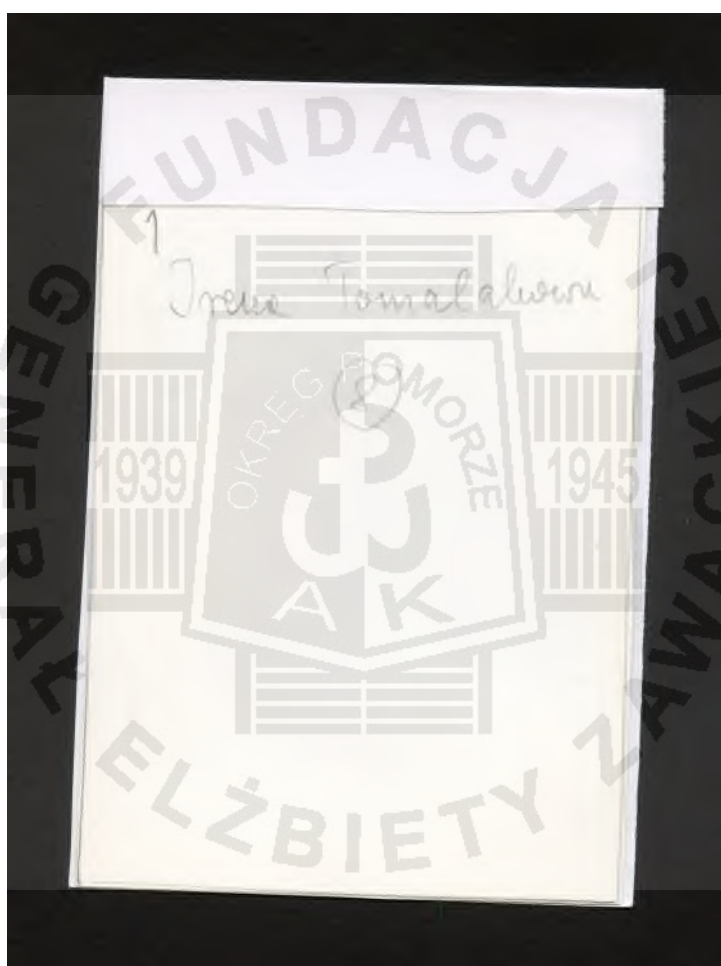
2 d. Kowalske

PWK
AK

T. 425 / WSK

2. Tomalali Irene

2 d. Kowalska

- zolj. z Wronice 1844 r.
Kraków

PIVK
AK
Powiatanie

T. 425 / IVSK

3) 1. WSK
Jedaki osobne
2. T. 425/WSK
3. oryg. 8,5 x 13,4

4
5. TOMALAK Józefa
2. ul. Kowalska

6. NN

7. brak

8. uwagi: brak opisu fotogr.

AK

VI/4

Zdjęcie z dziećmi — Witoldem i Anną Krystyną
— wykonane w IV 1940 r.

Irena Tomalakowa

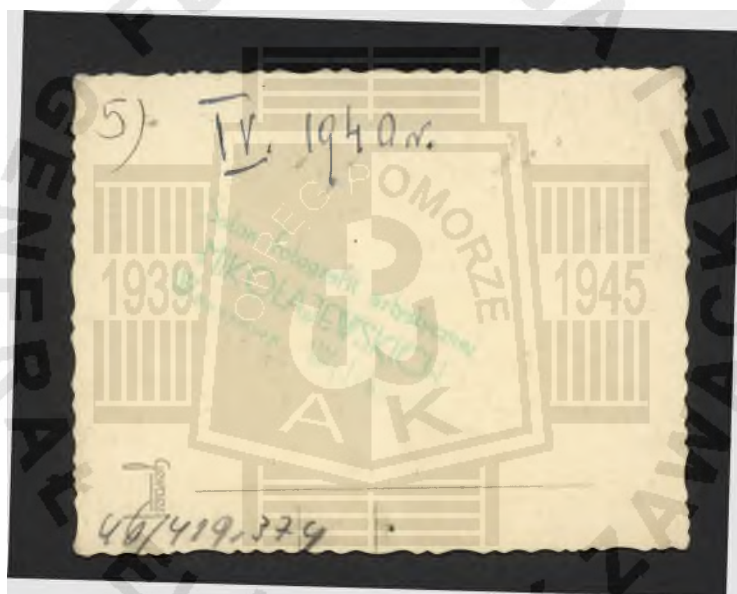
ELŻBIETY

Ze względu na to, że
zdjęcie jest z 1940 r.
byłoby dobre wykadro-
wać postać inoobcous.

*Zdjęcie z dziećmi — Witoldem i Anną Krystyną
— wykonane w IV 1940 r.*

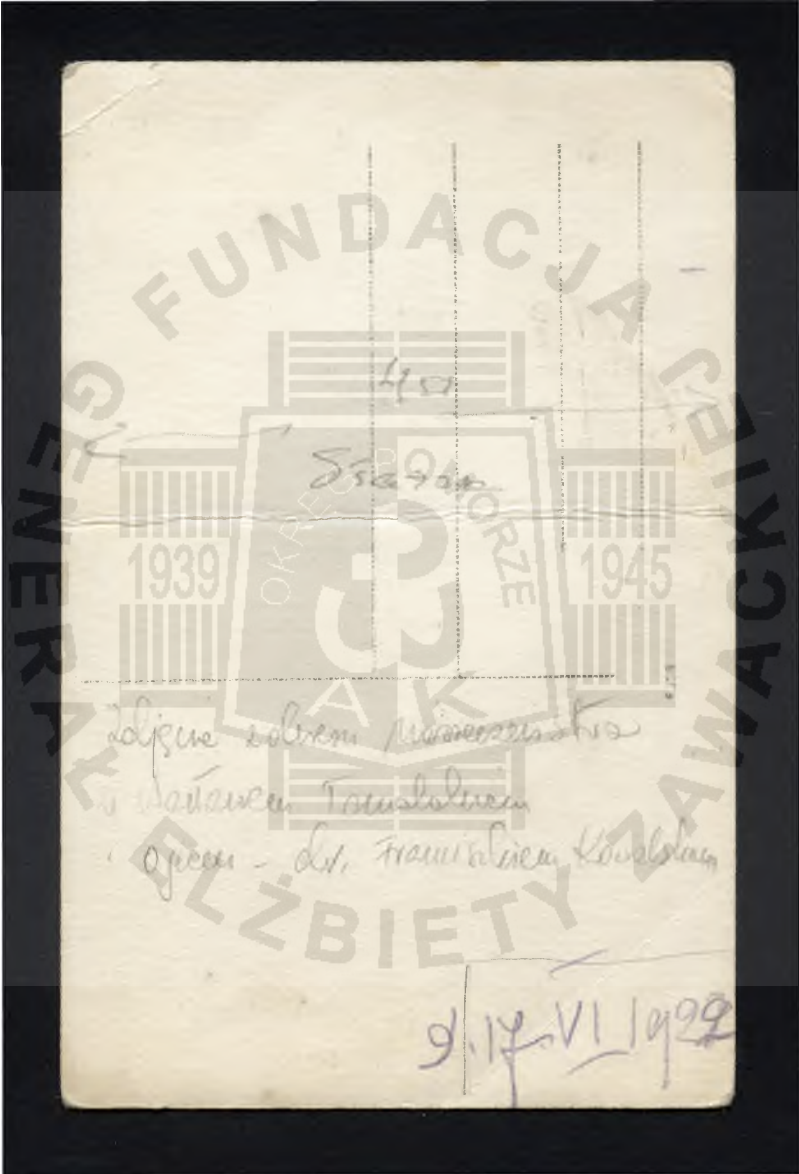
vi / 6

Zdjęcie z okresu naneceństwa
z matką Tomalakiem i ojcem
dr Franciszkiem Koralskim

17. vi . 1929.

457
Strona
1939 1945
Okres - Dr. Franciszek Kowalski

9.12.1999

v1/7

Irena Tomalaková

duplet.

8/11

Tomalak Jreuz

vi/9

zdjęcie z końca 1944 r.
zrobione w Krakowie
po Powstaniu.
(zob. VI/2)

vī/10

Napis na odwrocie zdjęcia:
"Po zmniejszeniu na tyś okładki"

TOMALAK JRENA

